

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 13. prosinca 2022.
(OR. en)

15902/22

Međuinstitucijski predmet:
2022/0400(COD)

SOC 684
ANTIDISCRIM 120
GENDER 199
JAI 1662
FREMP 264

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	8. prosinca 2022.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 688 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o brisanju članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 688 final.

Priloženo: COM(2022) 688 final

Bruxelles, 7.12.2022.
COM(2022) 688 final

2022/0400 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o brisanju članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU

{SWD(2022) 386-387}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Tijela za jednakost imaju važnu ulogu u suzbijanju diskriminacije u EU-u. Riječ je o javnim organizacijama koje pomažu žrtvama diskriminacije, prate pitanja povezana s diskriminacijom i izvješćuju o njima te doprinose informiranju o ljudskim pravima i vrijednosti jednakosti. Tijela za jednakost dosad su u skladu s pravom EU-a bila obvezna boriti se protiv diskriminacije na temelju rasnog i etničkog podrijetla i spola u određenim područjima. Nacionalnim pravom često se predviđa šire područje nadležnosti.

Cilj je ovog Prijedloga uspostava obvezujućih standarda za tijela za jednakost u području jednakog postupanja i jednakih mogućnosti za žene i muškarce u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje. Donesen je zaseban prijedlog¹ za uspostavu obvezujućih standarda za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja prema osobama u području zapošljavanja i rada bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju te prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti i u području pristupa robi i njezinoj nabavi, odnosno pružanja usluga. Zajedno s usporednim prijedlogom, ovim se Prijedlogom nastoji stvoriti ojačani okvir za tijela za jednakost u Europskoj uniji radi promicanja jednakog postupanja i jednakih mogućnosti te borbe protiv diskriminacije na svim osnovama i u područjima utvrđenima u direktivama o jednakosti navedenima u nastavku.

Kad je riječ o zabrani diskriminacije na temelju spola, tijela za jednakost prvi su put uvedena izmjenom² Direktive 76/207/EEZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada³. Direktivom 76/207/EEZ, kako je izmijenjena, predviđa se da države članice imenuju jedno ili više tijela za promicanje, analizu, praćenje i podupiranje jednakog postupanja prema svim osobama bez diskriminacije na temelju spola.

Zajedno s drugim direktivama o zabrani diskriminacije na temelju spola⁴ (koje još nisu uključivale odredbe o tijelima za jednakost), Direktiva 76/207/EEZ stavljena je izvan snage i

¹ COM (2022)689.

² Direktiva 2002/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o izmjeni Direktive Vijeća 76/207/EEZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada, SL L 269, 5.10.2002., str. 15.–20.

³ Direktiva Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada, SL L 39, 14.2.1976., str. 40.–42.

⁴ Direktiva Vijeća 75/117/EEZ od 10. veljače 1975. o usklađivanju zakonodavstava država članica o primjeni načela jednakih plaća za muškarce i žene, SL L 45, 19.2.1975., str. 19.–20.; Direktiva Vijeća 86/378/EEZ od 24. srpnja 1986. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u sustavima strukovnih socijalnih osiguranja, SL L 225, 12.8.1986., str. 40.–42.; Direktiva Vijeća 96/97/EZ od 20. prosinca 1996. o izmjeni Direktive 86/378/EEZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u sustavima strukovnih socijalnih osiguranja, SL L 46, 17.2.1997., str. 20.–24.; Direktiva Vijeća 97/80/EZ od 15. prosinca 1997. o teretu dokazivanja u slučajevima diskriminacije na temelju spola, SL L 14, 20.1.1998., str. 6.–8.; Direktiva Vijeća 98/52/EZ od 13. srpnja 1998. kojom se Direktiva 97/80/EZ o teretu dokazivanja u slučajevima diskriminacije na temelju spola proširuje na Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske, SL L 205, 22.7.1998., str. 66. i Direktiva 76/207/EEZ i njezine naknadne izmjene.

zamijenjena Direktivom 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka)⁵.

Direktiva 2010/41/EU o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni⁶ sadržava odredbu koja se odnosi na tijela za jednakost i čiji je sadržaj istovjetan odredbi Direktive 2006/54/EZ.

Direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU utvrđuju se nadležnosti tijela za jednakost uključujući:

- pružanje neovisne pomoći žrtvama diskriminacije u podnošenju pritužbi na diskriminaciju,
- vođenje neovisnih istraživanja koja se odnose na diskriminaciju,
- objavljivanje nezavisnih izvješća i davanja preporuka o pitanjima koja se odnose na diskriminaciju te
- razmjenu dostupnih informacija s odgovarajućim europskim tijelima.

U dvjema drugim direktivama o jednakosti tijelima za jednakost povjerena je ista zadaća u njihovim područjima: Direktiva o rasnoj jednakosti (2000/43/EZ)⁷ i Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području robe i usluga (2004/113/EZ)⁸.

Druge dvije direktive o jednakosti, Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju (2000/78/EZ)⁹ i Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području socijalne sigurnosti (79/7/EEZ)¹⁰, ne sadržavaju odredbe o tijelima za jednakost. Međutim, u praksi su mnoge države članice odlučile tijelima za jednakost povjeriti sve osnove za diskriminaciju i sva područja diskriminacije obuhvaćena tim dvjema direktivama, a ponekad i više¹¹, u okviru nacionalnog prava. Većina država članica sad je uspostavila tijela za jednakost koja se bave višestrukim osnovama za diskriminaciju i različitim područjima diskriminacije, koji često nadilaze one zaštićene pravom EU-a. Međutim, to nije slučaj u svim državama članicama, a u nekoliko slučajeva¹² tijela za jednakost još ne obuhvaćaju osnove i područja iz direktiva 2000/78/EZ i 79/7/EEZ.

Drugi pravni instrumenti i prijedlozi isto tako sadržavaju odredbe o tijelima za jednakost upućivanjem na Direktivu 2006/54/EZ. Stoga se Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi (dalje u tekstu „Direktiva o

⁵ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.–36.).

⁶ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ, SL L 180, 15.7.2010., str. 1.–6.

⁷ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

⁸ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373, 21.12.2004., str. 37.).

⁹ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000., str. 16.).

¹⁰ Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979., str. 24.).

¹¹ Zakonodavstvom nekih država članica pruža se šira zaštita u pogledu osnova i područja, tj. državljanstva, ekonomskog statusa, rodnog izražavanja ili čak neiscrpnog popisa osnova.

¹² Vidjeti SWD(2021) 63 dio 2.1.1. [commission staff working document - equality bodies and the implementation of the commission recommendation on standards for e quality bodies_en.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/equality_bodies_en.pdf).

ravnoteži između poslovnog i privatnog života”) tijelima za jednakost imenovanima na temelju Direktive 2006/54/EZ povjerava nadležnost u pogledu diskriminacije obuhvaćene područjem primjene te direktive.

Kao *lex specialis* u odnosu na Direktivu 2006/54/EZ, u prijedlogu Komisije o transparentnosti plaća¹³ (dalje u tekstu „predložena direktiva o transparentnosti plaća”) predlaže se jačanje ovlasti tijela za jednakost uspostavljenih Direktivom 2006/54/EZ u pitanjima koja se odnose na jednaku plaću za jednak rad ili rad jednake vrijednosti tako što će im se dodijeliti ovlasti za rješavanje sporova i osigurati odgovarajuća sredstva za izvršavanje njihovih funkcija u pogledu pitanja obuhvaćenih područjem primjene tog budućeg instrumenta.

Postojeće direktive EU-a o jednakosti ne sadržavaju odredbe o stvarnoj strukturi i funkcioniranju tijela za jednakost, već se njima samo zahtijeva da imaju određene minimalne nadležnosti i da djeluju neovisno u okviru izvršavanja svojih ovlasti. Široke diskrecijske ovlasti država članica u provedbi tih odredaba dovele su do znatnih razlika među tijelima za jednakost u državama članicama, posebno u pogledu njihova mandata, ovlasti, vodstva, neovisnosti, resursa, dostupnosti i djelotvornosti. To utječe na ispunjavanje njihovih ciljeva na temelju prava EU-a. Iako su njihove razlike djelomično posljedica raznolikosti pravnih tradicija i pravnih sustava u državama članicama, ta situacija odražava i različite razine ambicije i postignuća u državama članicama kad je riječ o ostvarivanju ciljeva direktiva.

Kako bi se osiguralo da tijela za jednakost mogu ostvariti svoj puni potencijal, učinkovito doprinijeti provedbi svih direktiva o jednakosti i pomoći žrtvama diskriminacije u ostvarivanju pristupa pravosuđu, Komisija je 2018. donijela Preporuku o standardima za tijela za jednakost¹⁴. Njome su se konkretno nastojali riješiti problemi koji proizlaze iz opsežnih i nepotpunih odredbi o tijelima za jednakost u direktivama EU-a.

Komisija je 2021. objavila izvješće o primjeni Direktive o rasnoj jednakosti i Direktive o jednakosti pri zapošljavanju. U izvješću se razmatrala provedba Komisijine Preporuke iz 2018. te mu je priložen detaljniji radni dokument službi Komisije o tijelima za jednakost¹⁵. U izvješću je istaknuto da su se tijela za jednakost pokazala kao potrebne i vrijedne institucije za uvođenje promjena na razini pojedinaca, institucija i društva u cjelini.

Međutim, većina pitanja koja se nastojala riješiti Preporukom ostala je neriješena, što je nekim tijelima za jednakost otežalo djelotvorno izvršavanje njihove uloge. Zaštita od diskriminacije, provedba direktiva i promicanje jednakosti u široj javnosti i nacionalnim institucijama te njihovo informiranje o njoj i dalje su nejednaki širom EU-a. To je pokazalo da Preporuka nije dovoljna. Komisija se stoga obvezala da će ocijeniti treba li do 2022. predložiti moguće zakonodavstvo za jačanje uloge nacionalnih tijela za jednakost.

Retrospektivna analiza iznesena u analitičkom dokumentu koji je priložen ovom Prijedlogu potvrdila je tu ocjenu¹⁶. Zaključeno je da nije u potpunosti ostvarena ambicija da se osigura provedba i izvršenje zakonodavstva EU-a u pogledu borbe protiv nejednakog postupanja i diskriminacije te da se poveća njihova prevencija. Razine diskriminacije i dalje su visoke, a razina informiranosti žrtava o njihovim pravima i dalje je niska. Nedovoljno prijavljivanje još

¹³ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama (COM(2021) 93 final).

¹⁴ Preporuka Komisije (EU) 2018/951 od 22. lipnja 2018. o standardima za tijela za jednakost (SL L 167, 4.7.2018., str. 28.).

¹⁵ SWD(2021) 63 od 19. ožujka 2021.

¹⁶ SWD(2022) 386.

uvijek čini znatan problem; informiranost javnosti o diskriminaciji i njezino poznavanje i dalje su ograničeni. Mnoga tijela za jednakost nisu na odgovarajući način opremljena, u smislu ovlasti i resursa, za učinkovitu pomoć žrtvama.

Europski parlament i Vijeće izrazili su potporu donošenju novih pravila za jačanje tijela za jednakost. Europski parlament 2021. pozvao je¹⁷ Komisiju da predloži zakonodavstvo o standardima za tijela za jednakost, čime bi im se dali snažniji mandat i adekvatni resursi za zaštitu jednakog postupanja prema osobama s invaliditetom i osiguralo širenje pristupačnih informacija za sve. Vijeće¹⁸ je 2022. pozvalo države članice da podrže snažna tijela za jednakost i donesu zakonodavni okvir kojim će im se omogućiti da neovisno izvršavaju svoju ulogu i osigurati odgovarajuće resurse za učinkovito izvršavanje njihovih zadaća. Nadalje, Europski gospodarski i socijalni odbor naglasio je potrebu za većom potporom nacionalnim tijelima za jednakost i ljudska prava, posebno u pogledu poboljšanja njihove neovisnosti i povećanja broja osoblja i financijskih sredstava; te su izrazili potporu inicijativi Komisije o djelotvornosti nacionalnih tijela za jednakost i razvoju njihova potencijala, njihovih višestrukih uloga i kapaciteta¹⁹.

Stoga, kako je najavljeno u njezinu programu rada za 2022.²⁰, Komisija predlaže obvezujuća pravila za jačanje uloge i neovisnosti tijela za jednakost. To je dio Komisijina rada na uspostavi Unije jednakosti za sve, kako je utvrđeno u političkim smjernicama Komisije za razdoblje 2019.–2024.

Ovom se Direktivom nastoje utvrditi standardi za tijela za jednakost koji se odnose na njihov mandat, zadaće, neovisnost, strukturu, ovlasti, dostupnost i resurse kako bi se osiguralo da ta tijela uz druge sudionike mogu:

- (a) djelotvorno doprinijeti provedbi Direktive 2006/54/EZ, uključujući Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života, i Direktive 2010/41/EU;
- (b) djelotvorno pomagati žrtvama diskriminacije pri ostvarivanju pristupa pravosuđu;
- (c) promicati jednako postupanje i sprečavati diskriminaciju.

Ovim se prijedlogom nadograđuje sadržaj postojećih odredbi o tijelima za jednakost sadržanih u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU kako bi se one zamijenile jačim i detaljnijim skupom pravila. Nova pravila uključuju sve minimalne obveze predviđene dvjema direktivama.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Zamjenom relevantnih odredaba Direktive 2006/54/EZ ovaj će se prijedlog primjenjivati i na tijela za jednakost u borbi protiv diskriminacije obuhvaćene Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi, u skladu s njezinim člankom 15.

¹⁷ Rezolucija Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. o provedbi Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja u svjetlu Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom (2020/2086(INI)).

¹⁸ ZAKLJUČCI VIJEĆA o suzbijanju rasizma i antisemitizma – 6406/1/22 REV 1.

¹⁹ Samoinicijativno mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o poboljšanju ravnopravnosti u EU-u, SOC/724-EESC-2022, doneseno 26. listopada 2022.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2022_hr.

Predložena direktiva o transparentnosti plaća jest *lex specialis* u odnosu na Direktivu 2006/54/EZ²¹. Ako bi se kao rezultat postupka donošenja odluka budućom direktivom o transparentnosti plaća uspostavili viši minimalni standardi za tijela za jednakost u pitanjima koja se odnose na jednaku plaću za jednak rad ili rad jednake vrijednosti, u usporedbi s onima utvrđenima u ovom prijedlogu, ti viši standardi trebali bi imati prednost pred onima utvrđenima u ovoj Direktivi.

EU i sve države članice stranke su Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, koja uključuje obvezu zabrane diskriminacije na temelju invaliditeta i jamčenja osobama s invaliditetom jednake i učinkovite pravne zaštite od diskriminacije na svim temeljima.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Drugim instrumentima EU-a predviđena je posebna uloga tijela za jednakost.

Direktivom o slobodnom kretanju²² nastoje se suzbijati diskriminacija na temelju državljanstva i neopravdana ograničenja ili prepreke pravu na slobodno kretanje radnika Unije i članova njihovih obitelji. Njome se predviđaju „tijela za promicanje, analizu, praćenje i potporu jednakog postupanja prema radnicima Unije i članovima njihovih obitelji bez diskriminacije na temelju državljanstva, neopravdanih ograničenja ili prepreka njihovu pravu na slobodno kretanje” te se navodi da „ta tijela mogu biti dio postojećih tijela na nacionalnoj razini koja imaju slične ciljeve”. Većina država članica odlučila je da će za te slučajeve diskriminacije biti zaduženo tijelo za jednakost. Iako predmetni razlozi i područja nisu obuhvaćeni ovim Prijedlogom, i horizontalne mjere za poboljšanje funkcioniranja, dostupnosti i neovisnosti tijela za jednakost mogu imati pozitivan učinak na izvršavanje njihove nadležnosti u skladu s Direktivom o slobodnom kretanju.

Uredbom o zajedničkim odredbama za fondove s podijeljenim upravljanjem²³ od država članica zahtijeva se da tijela za jednakost uključe u pripremu, provedbu i evaluaciju takvih programa, među ostalim sudjelovanjem u odborima za praćenje.

Strategija za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u²⁴ („Povelja”) uključuje sudjelovanje tijela za jednakost u osposobljavanju o Povelji te suradnju i koordinaciju s drugim relevantnim sudionicima u pogledu aktivnosti povezanih s Poveljom.

Prijedlogom direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji²⁵ predviđa se i potencijalna uloga tijela za jednakost osnovanih u skladu s direktivama 2004/113/EZ,

²¹ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama, COM(2021) 93 od 4. ožujka 2021.

²² Vidjeti članak 4. Direktive 2014/54/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o mjerama za lakše ostvarivanje prava zajamčenih radnicima u kontekstu slobode kretanja radnika (SL L 128, 30.4.2014., str. 8.). Ova Direktiva ne obuhvaća osnove za diskriminaciju utvrđene u članku 19. UFEU-a. Temelji se na članku 46. UFEU-a, koji se odnosi na slobodno kretanje radnika.

²³ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

²⁴ Komunikacija Komisije: Strategija za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u, COM(2020) 711.

2006/54/EZ i 2010/41/EU. Državama članicama ostavlja se fleksibilnost da uključe tijelo za jednakost ili drugo tijelo za izvršavanje zadaća utvrđenih u predloženoj direktivi u smislu neovisne pomoći i savjeta žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; objavljivanja neovisnih izvješća i davanja preporuka u tom području; te razmjene informacija s odgovarajućim europskim tijelima.

Jačanjem pomoći pojedincima i skupinama koji su diskriminirani pri ostvarivanju pristupa pravosuđu u cijeloj Europskoj uniji, ovim se Prijedlogom dopunjava zakonodavstvo EU-a koje je već doneseno u području prava žrtava²⁶ i pristupa pravosuđu (o pravnoj pomoći²⁷, alternativnim mehanizmima za rješavanje sporova²⁸ i kolektivnoj pravnoj zaštiti²⁹) te u borbi protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja³⁰.

Tijela za jednakost, uz pravobranitelje i nacionalne institucije za ljudska prava, isto su tako ključne sastavnice sustava provjere i ravnoteže u zdravoj demokraciji. Pokušaji ograničavanja njihova operativnog prostora mogu činiti prijetnju vladavini prava. U Izvješću o vladavini prava za 2022. ističe se da su tim tijelima potrebna strukturna jamstva neovisnosti i dostatna sredstva za djelotvoran rad te da se nekoliko tih tijela u državama članicama i dalje suočava s izazovima³¹.

Jačanjem njihove djelotvornosti, neovisnosti i resursa ovim će se Prijedlogom pridonijeti i poboljšanju djelovanja tijela za jednakost u svim područjima u kojima imaju važnu ulogu.

Ovaj je Prijedlog u skladu i s europskim stupom socijalnih prava³², posebno njegovim drugim i trećim načelom o rodnoj ravnopravnosti i jednakim mogućnostima.

S obzirom na to da Unija promiče jednakost u svojoj vanjskoj politici, ovaj je Prijedlog dobar primjer promicanja tijela za jednakost i jačanja njihove neovisnosti. Istodobno, jačanje tijela za jednakost koristit će i državljanima trećih zemalja koji se suočavaju s diskriminacijom u EU-u iz razloga i područja obuhvaćenih direktivama o ravnopravnosti.

²⁵ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, COM(2022)105 od 8.3.2022.

²⁶ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, (SL L 315, 14.11.2012., str. 57.–73.).

²⁷ Direktiva Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2003. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima (SL L 26, 31.1.2003., str. 41.–47.).

²⁸ Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 136, 24.5.2008., str. 3.–8.).

²⁹ Preporuka Komisije od 11. lipnja 2013. o zajedničkim načelima za kolektivne preventivne tužbe i tužbe radi naknade štete u državama članicama kod povrede prava zajamčenih zakonodavstvom Unije – SL L 201, 26.7.2013., str. 60.–65. i Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ – SL L 409, 4.12.2020., str. 1.–27.

³⁰ Preporuka Komisije (EU) 2022/758 od 27. travnja 2022. o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”).

³¹ [Izvješće o vladavini prava za 2022.](#) |Europska komisija (europa.eu).

³² [social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_hr.pdf](#) (europa.eu)

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Dvama se usporednim prijedlozima ove inicijative nastoji ojačati uloga i neovisnost tijela za jednakost u skladu sa svim direktivama koje su već donesene u području jednakog postupanja: direktive 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Budući da su te direktive donesene na temelju dviju različitih pravnih osnova i u dva različita postupka donošenja, ova se inicijativa sastoji od dvaju u osnovi istovjetnih prijedloga s dvjema različitim pravnim osnovama.

Ovaj prijedlog standardâ za tijela za jednakost u pitanjima jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje, temelji se na članku 157. stavku 3. UFEU-a, kojim se predviđa da „Europski parlament i Vijeće, odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom”, donose „mjere za osiguranje primjene načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući načelo jednake plaće za jednaki rad ili za rad jednake vrijednosti” i koji je pravna osnova za direktive 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

Usporedni prijedlog temelji se na članku 19. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim se pruža pravna osnova za sekundarno zakonodavstvo, kao što su direktive, za poduzimanje radnji radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije. Preciznije, člankom 19. stavkom 1. UFEU-a predviđa se da, „ne dovodeći u pitanje ostale odredbe Ugovorâ, Vijeće može, u okviru nadležnosti koje su Ugovorima dodijeljene Uniji, odlučujući jednoglasno u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta, poduzeti odgovarajuće radnje radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije”.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Jednakost i nediskriminacija temeljne su vrijednosti EU-a, sadržane u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i zaštićene člancima 21. i 23. Povelje. Trebalo bi im osigurati dostatnu zaštitu u cijelom EU-u.

Ovom se inicijativom ne uvodi zakonodavstvo u novom području. Njome se revidira već postojeće zakonodavstvo kako bi se povećala njegova učinkovitost. Već postoji zajedničko uvjerenje da su u tom području potrebne mjere na razini EU-a i da su one u skladu s načelom supsidijarnosti.

Kako je prethodno objašnjeno, postojeće zakonodavne mjere nisu dovoljne za rješavanje izazova s kojima se suočavaju tijela za jednakost u osiguravanju provedbe i izvršenja zakonodavstva EU-a kojim se suzbija nejednako postupanje i diskriminacija te jača prevencija. To dovodi do nedovoljne i nejednake razine zaštite od diskriminacije u cijelom EU-u.

Analiza situacije prije donošenja odredaba o tijelima za jednakost jasno je pokazala dodanu vrijednost intervencije EU-a³³. Prije uspostave odredbi EU-a o tijelima za jednakost u

³³ Intervencija EU-a ili okvir EU-a, na koji se upućuje u ovom Prijedlogu, obuhvaća odredbe o tijelima za jednakost u direktivama o jednakosti i u Preporuci o standardima za tijela za jednakost iz 2018.

direktivama EU-a o jednakosti tijela za jednakost postojala su samo u nekoliko država članica.

Istodobno, radni dokument službi Komisije o tijelima za jednakost iz 2021. i analitički dokument priložen ovom Prijedlogu jasno pokazuju da je učinak Preporuke o standardima za tijela za jednakost iz 2018. bio ograničen. Manje od polovine država članica izvijestilo je o poduzimanju mjera na temelju Preporuke, a samo četiri države članice³⁴ izvijestile su da rade na zakonodavnim reformama.

To pokazuje da će se samo obvezujućom inicijativom EU-a osigurati dovoljan napredak u svim državama članicama i ukloniti znatne razlike u razini zaštite od diskriminacije, osobito diskriminacije na temelju spola u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje, u cijelom EU-u.

Ovim se Prijedlogom utvrđuju minimalni standardi uzimajući u obzir raznolikost pravnih tradicija u državama članicama i u potpunosti poštujući njihovu institucionalnu autonomiju. Njime se državama članicama omogućuje da postave više standarde.

Jačanjem tijela za jednakost pridonijet će se i jačanju gospodarske i socijalne kohezije osiguravanjem da građani u svim državama članicama uživaju zajedničku minimalnu razinu zaštite od diskriminacije, uz usporediva prava na pravnu zaštitu, uzimajući u obzir raznolikost sustava država članica.

Zajednički minimalni standardi u tom području važni su i za funkcioniranje jedinstvenog tržišta. U kontekstu slobodnog kretanja ljudi ključno je zajamčiti temeljno pravo na nediskriminaciju na ujednačen način u cijelom EU-u i osigurati dostupnost zaštite od diskriminacije i pristup mehanizmima pravne zaštite u svim državama članicama.

- **Proporcionalnost**

U članku 5. stavku 4. UEU-a navodi se da „sadržaj i oblik djelovanja Unije ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva Ugovora”.

Postojećim odredbama o tijelima za jednakost i Preporukom iz 2018. nije u potpunosti ostvaren cilj provedbe i izvršenja zakonodavstva EU-a o suzbijanju nejednakog postupanja i diskriminacije te o jačanju prevencije. To je posljedica širokog prostora diskrecije koji je državama članicama ostavljen kad je riječ o načinu primjene odredaba o tijelima za jednakost navedenih u direktivama i neobvezujuće prirode Preporuke.

Neobvezujuće mjere nisu bile dovoljno djelotvorne da bi zaštitile temeljno pravo na nediskriminaciju. Predloženom inicijativom utvrđuju se minimalni standardi koje države članice trebaju provesti. Očekuje se da će ti minimalni standardi znatno poboljšati razinu zaštite od diskriminacije, što će imati znatan pozitivan učinak na situaciju u kojoj se nalaze (potencijalne) žrtve diskriminacije.

Pri utvrđivanju minimalnih standarda ovim se Prijedlogom u potpunosti poštuju nadležnosti i postupovna autonomija država članica³⁵ te im se ostavlja sloboda odlučivanja o načinu

³⁴ PT, ES, MT, LT. Španjolska je u međuvremenu donijela novi zakon (Ley 15/2022 od 12. srpnja 2022.).

³⁵ Mnoge mjere moraju se provoditi u skladu s nacionalnim pravom, a neke se mjere ne predlažu kako bi se poštovala postupovna autonomija država članica, kao što je zahtjev da tijela za jednakost mogu donositi obvezujuće odluke.

provedbe predloženih mjera i utvrđivanju pogodnijih standarda za funkcioniranje tijela za jednakost.

- **Odabir instrumenta**

Pravnim instrumentom u obliku direktive omogućuje se jačanje tijela za jednakost i jamčenje zajedničkih minimalnih standarda, a državama članicama ostavlja se sloboda odlučivanja o načinu provedbe novih zahtjeva s obzirom na njihov nacionalni kontekst. Taj je pristup u skladu s izvornim oblikom intervencije EU-a u tom području, a istodobno se njime nastoje riješiti trenutačni izazovi.

Na temelju Prijedloga izbrisat će se postojeće odredbe o tijelima za jednakost u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Nova direktiva bit će posvećena tijelima za jednakost i objedinit će sve relevantne odredbe za njihovo djelotvorno funkcioniranje s obzirom na osnove i područja diskriminacije obuhvaćena direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Brisanje postojećih odredbi znači i da se trenutačni popis zadaća tijela za jednakost može pojasniti i dopuniti, primjerice izričitim dodavanjem odredbi o preventivnim i promotivnim aktivnostima, koje u postojećim odredbama nisu bile dovoljno jasne.

3. PRIKUPLJANJE STRUČNOG ZNANJA, ANALIZA I SAVJETOVANJE S DIONICIMA

- **Prikupljanje stručnog znanja i analiza**

Komisija je dodijelila ugovor za provedbu studije za pripremu retrospektivnog i prospektivnog analitičkog dokumenta potrebnog za izradu zakonodavnog prijedloga o obvezujućim standardima za tijela za jednakost. Analitički dokument priložen je ovom Prijedlogu i usporednom prijedlogu koji obuhvaća jednako postupanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje. Uključuje retrospektivnu analizu postojećih odredbi EU-a o tijelima za jednakost i prospektivnu analizu moguće daljnje intervencije EU-a.

Cjelovita evaluacija i procjena učinka nisu provedene zbog sljedećih razloga:

(1) **Proporcionalnost – ograničeno područje primjene intervencije EU-a**

Prijedlozi su usmjereni isključivo na tijela za jednakost koja su obuhvaćena jednim člankom u četirima direktivama o jednakosti (a nisu uključena u druge dvije direktive o jednakosti). Navedeni članak gotovo je identičan u četirima direktivama. Prijedlozima se ne mijenjaju ostale odredbe direktiva. Prijedlozi se temelje i na postojećoj Preporuci Komisije iz 2018. o standardima za tijela za jednakost, koja je ocijenjena 2021. Stoga se cjelovita evaluacija relevantnih direktiva nije smatrala ni proporcionalnom ni nužnom.

(2) **Nedostatak potencijala za pojednostavnjenje**

Retrospektivna analiza pokazuje da je značenje postojećih odredaba o tijelima za jednakost u direktivama o jednakosti preusko i nejasno. U tim odredbama nema potencijala za pojednostavnjenje. Povratne informacije o provedbi Preporuke iz 2018. nikada nisu upućivale na potrebu za pojednostavnjenjem ili na administrativno opterećenje.

(3) **Poteškoće u procjeni učinaka**

U području jednakosti i nediskriminacije teško je kvantificirati i monetizirati gospodarske, socijalne i okolišne učinke, a dostupnost podataka je ograničena. Socijalni učinak aktivnosti tijela za jednakost, kao što su pomaganje žrtvama diskriminacije i sprečavanje diskriminacije

ili promicanje jednakog postupanja općenito, ne može se mjeriti bez sveobuhvatnih podataka o jednakosti. To je izazov koji će se ovim Prijedlogom nastojati riješiti tako što će se od tijela za jednakost zahtijevati da prikupljaju podatke o vlastitim aktivnostima i provode istraživanja te će im se dati mogućnost da imaju ulogu koordinatora u prikupljanju podataka o jednakosti koje provode drugi javni ili privatni subjekti.

Retrospektivna analiza postojećeg zakonodavstva

Retrospektivna analiza usmjerena je na djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, dodanu vrijednost EU-a i relevantnost odredaba EU-a o tijelima za jednakost u direktivama o jednakosti i Preporuci iz 2018.³⁶

Kad je riječ o napretku u borbi protiv diskriminacije i sprečavanju diskriminacije, djelotvornost postojećeg okvira EU-a za tijela za jednakost ocijenjena je kao ograničena. Ostvaren je određeni napredak, posebno u državama članicama u kojima tijela za jednakost nisu postojala prije intervencije EU-a. Međutim, željeni učinci³⁷ nisu postignuti u potpunosti. Analiza je pokazala da su razine diskriminacije i dalje visoke, a da je razina informiranosti žrtava o njihovim pravima i dalje niska. Nedovoljno prijavljivanje i dalje je znatan problem, a informiranost javnosti o diskriminaciji i znanje o diskriminaciji i dalje su ograničeni. Mnoga tijela za jednakost nisu na odgovarajući način opremljena, u smislu ovlasti i resursa, za učinkovitu pomoć žrtvama.

Učinkovitost postojećeg okvira EU-a za tijela za jednakost ocijenjena je ograničenom kad je riječ o sposobnosti tijela za jednakost da se bore protiv diskriminacije i da je sprečavaju te neuvjerljivom kad je riječ o troškovima i koristima, uglavnom zbog ograničene dostupnosti podataka. Retrospektivna analiza pokazala je da je trenutni okvir EU-a predviđen direktivama preopćenit i da je njegovo područje primjene preusko te da ne obuhvaća ustroj, učinkovitost ni resurse tijela za jednakost. Zbog neobvezujuće prirode Preporuke iz 2018. ta situacija nije ublažena tom detaljnijom preporukom. Retrospektivna analiza pokazala je da su resursi tijela za jednakost znatan problem u tom kontekstu jer se uvelike razlikuju među državama članicama i nisu dovoljni da bi većina tijela za jednakost mogla djelotvorno ispunjavati sve svoje zadaće.

Usklađenost postojećeg okvira EU-a općenito je ocijenjena kao pozitivna na svim razinama. Analiza je pokazala veliku usklađenost s Ugovorima i Poveljom jer se okvirom EU-a nastoje poboljšati jednakost i nediskriminacija, koje su među temeljnim vrijednostima EU-a. Jednakost je isto tako temeljno pravo zaštićeno Poveljom. Iako su međunarodni instrumenti, kao što su „načela koja se odnose na status nacionalnih institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava”³⁸ (tzv. Pariška načela) i Preporuka br. 2 Europske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI) Vijeća Europe³⁹, detaljniji zbog svoje različite pravne prirode, sadržajno su usklađeni s različitim instrumentima EU-a.

Dodana vrijednost EU-a ocijenjena je kao pozitivna. Analiza je pokazala da je u trenutku donošenja Direktive 2000/43 samo otprilike polovina tadašnjih država članica EU-15 imala tijelo za jednakost s ograničenim mandatom, a samo je jedna država članica iz preostalih

³⁶ Dalje u tekstu „okvir EU-a ili intervencija EU-a”.

³⁷ Očekivani ključni učinci bili su i. djelotvorna provedba i izvršenje zakonodavstva EU-a o jednakom postupanju i nediskriminaciji, ii. smanjenje razina diskriminacije i nejednakog postupanja te iii. snažnija prevencija i veća informiranost.

³⁸ <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/principles-relating-to-the-status-of-national-institutions-paris-principles/>

³⁹ <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.2#:~:text=ECRI%20General%20Policy%20Recommendation%20N%C2%B02%20revised%20on%20Equality.and%20combating%20discrimination%20and%20intolerance.>

Razina međusobne suradnje i razmjene informacija između tijela za jednakost i relevantnih nacionalnih, europskih i međunarodnih tijela razlikuje se među državama članicama. Međutim, takva bi suradnja bila korisna za razmjenu znanja i stvaranje sinergija.

Prospektivna analiza mogućih novih mjera EU-a

Kad je riječ o opcijama politike za moguće nove mjere EU-a, nezakonodavne opcije već su ispitane, a da se nisu u potpunosti ostvarili očekivani rezultati. Nezakonodavne intervencije uključivale su:

- (a) uspostavu aktivne mreže tijela za jednakost koju financira Komisija (Equinet);
- (b) neobvezujuću preporuku Komisije iz 2018.;
- (c) razmjenu primjera najbolje prakse; te
- (d) izravno financiranje u okviru programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti.

Iako su sve te mjere imale pozitivne učinke i ostat će na snazi u budućnosti, Preporuka je zbog svoje neobvezujuće prirode samo djelomično provedena.

Zbog toga je donošenje novog zakonodavstva bila jedina opcija politike koja je ispitana osim *statusa quo*. Analiza vrste mjera koje bi trebalo uključiti u novo zakonodavstvo provedena je za svaku mjeru politike, kako je dodatno objašnjeno u nastavku.

Kad je riječ o tijelima za jednakost, opći ciljevi intervencije EU-a mogu se svesti na tri glavna cilja:

- pomaganje u provedbi šest direktiva o jednakosti,
- djelotvorno pomaganje žrtvama diskriminacije pri ostvarivanju pristupa pravosuđu, te
- promicanje jednakog postupanja i sprečavanje diskriminacije.

Analizom je utvrđen 21 cilj za rješavanje prethodno opisanih problema. Za postizanje tih ciljeva utvrđena su tri ključna operativna cilja, a to su osiguravanje sljedećeg:

- tijela za jednakost nisu pod vanjskim utjecajem kako bi mogla neovisno obavljati sve svoje zadaće,
- tijela za jednakost imaju potrebna sredstva za obavljanje svih svojih zadaća, te
- postoji unutarnja struktura (takozvani „vatrozid”) kojom se jamče dovoljna neovisnost, usmjerenost i resursi za mandat u području jednakosti ako je tijelo za jednakost dio tijela s više mandata.

Za daljnju analizu odabrano je 48 mjera u okviru 11 tematskih područja⁴² koje bi se mogle uključiti u zakonodavstvo kako bi se postigli navedeni ciljevi.

U analitičkom dokumentu predložene su mjere ispitane na temelju pet kriterija: djelotvornosti⁴³, učinkovitosti⁴⁴, usklađenosti⁴⁵, dodane vrijednosti EU-a⁴⁶ i relevantnosti⁴⁷.

⁴² Mandat, ovlasti, pristup, suradnja, istraživanja, prikupljanje podataka, praćenje, provedba, neovisnost, resursi i struktura.

⁴³ U okviru analize djelotvornosti razmatra se u kojoj se mjeri očekuje da će predložena mjera doprinijeti napretku prema ostvarivanju ciljeva definiranih logikom intervencije.

⁴⁴ Analizom učinkovitosti procjenjuje se odnos između resursa koji se upotrebljavaju u okviru predložene mjere i promjena koje se od nje očekuju.

Procjena dodane vrijednosti EU-a, relevantnosti i usklađenosti provedena je za predloženu zakonodavnu inicijativu u cjelini, dok je procjena djelotvornosti i učinkovitosti provedena po tematskim blokovima, uzimajući u obzir pojedinačne mjere. Zbog ograničene dostupnosti podataka ili metodoloških ograničenja, za određene se mjere nije mogla provesti potpuna procjena. To se posebno odnosi na učinkovitost.

Zaključak je studije da bi nove direktive, uz poštovanje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, bile primjeren odgovor. Ukupno 44 utvrđene mjere zadržane su kako bi se uključile u prijedloge.

Mali broj država članica već osnažuje svoja tijela za jednakost prilično sveobuhvatnim skupom resursa i ovlasti, dok većina drugih samo djelomično ispunjava navedene ciljeve. Potreba za prilagodbom i opseg te prilagodbe koji proizlaze iz novih pravila EU-a stoga bi se razlikovali za svaku mjeru politike, ovisno o situaciji u svakoj državi članici, s obzirom na značajke njihovih tijela za jednakost⁴⁸.

Ostala stručna znanja i analize

Komisija je upotrijebila i informacije prikupljene za vrijeme pripreme radnog dokumenta službi Komisije o provedbi Preporuke Komisije o standardima za tijela za jednakost objavljenog 19. ožujka 2021.⁴⁹ To je uključivalo primljene doprinose i postojeće informacije od država članica, Europske mreže tijela za jednakost (Equinet), Agencije EU-a za temeljna prava (FRA), Europske komisije protiv rasizma i nesnošljivosti (ECRI), tijela za jednakost, civilnog društva i Europske mreže pravnih stručnjaka za rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju. Temeljilo se i na dobrim praksama koje su se razmjenjivale za vrijeme seminara o razmjeni primjera dobre prakse koji su u lipnju 2019. zajednički organizirali Komisija i švedska vlada.

Komisija se oslonila na dodatne postojeće izvore Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) i Europske mreže nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI) kako bi prikupila dokaze koji su upotrijebljeni pri izradi analitičkog dokumenta.

Naposljetku, Komisija je uzela u obzir rezultate studije o mogućim nedostacima u pravnoj zaštiti od diskriminacije na temelju rasnog ili etničkog podrijetla, koja je provedena kako je predviđeno u akcijskom planu za borbu protiv rasizma. U okviru studije istraženi su mogući nedostaci u mehanizmima zaštite utvrđenima u Direktivi o rasnoj jednakosti, uključujući ulogu tijela za jednakost.

Studija je potvrdila da se tijela za jednakost smatraju (vrlo) važnim mehanizmom zaštite u borbi protiv diskriminacije. Ispitanici u ciljanoj anketi provedenoj u okviru studije potvrdili su taj nalaz. Utvrđeno je da bi tijela za jednakost, s obzirom na njihove nadležnosti, a posebno ako ih se ojača, mogla povećati djelotvornost drugih mehanizama zaštite. Osim uloge tijela za jednakost, mehanizmi zaštite koji mogu doprinijeti sprečavanju diskriminacije i zaštiti od nje uključuju odredbe o obrani prava i viktimizaciji, sankcijama, pozitivnom djelovanju i

⁴⁵ Analiza usklađenosti usmjerena je na to koliko će dobro predložena mjera funkcionirati s drugim instrumentima EU-a te međunarodnim i nacionalnim instrumentima.

⁴⁶ U okviru analize dodane vrijednosti EU-a ispituju se promjene do kojih predložena mjera treba dovesti u okviru onoga što se opravdano očekuje od samih dionika ili iznad tih očekivanja, odnosno bez ikakvog djelovanja.

⁴⁷ U okviru analize relevantnosti razmatra se je li predložena mjera primjeren odgovor na potrebe.

⁴⁸ Više informacija o stanju u svakoj državi članici nalazi se u Prilogu 4. analitičkom dokumentu.

⁴⁹ SWD(2021) 63 final.

dijalogu. U studiji su utvrđeni određeni mogući nedostaci povezani s tim postojećim mehanizmima (npr. sankcije, prava na obranu) i mehanizmima/mjerama koji bi mogli omogućiti primjenu proaktivnijih/preventivnih pristupa u borbi protiv diskriminacije (npr. nacionalni akcijski planovi, obveze u pogledu jednakosti, prikupljanje podataka o jednakosti). Preporučena je veća uloga tijela za jednakost u odnosu na:

- (a) informiranje, jačanje svijesti, usmjeravanje i osposobljavanje;
- (b) zaštitu prava, uključujući istražne i sudske ovlasti, alternativno rješavanje sporova i sankcije;
- (c) upotrebu podataka o jednakosti;
- (d) dijalog i suradnju; te
- (e) pozitivno djelovanje/obveze u pogledu jednakosti⁵⁰.

- **Savjetovanja s dionicima**

U pripremi ove zakonodavne inicijative provedene su brojne aktivnosti savjetovanja. Dionici uvelike podupiru nove mjere EU-a u tom području.

U otvorenom javnom savjetovanju sudjelovalo je ukupno 182 ispitanika. Ugovaratelj je proveo približno 100 intervjua i primio 84 odgovora u okviru specijaliziranih internetskih anketa. U trima radionicama i na završnoj konferenciji za razmjenu ideja o ključnim temama i mogućim mjerama sudjelovalo je ukupno 239 dionika. Komisija je istodobno organizirala četiri sastanka radi informiranja predstavnika država članica i savjetovanja s njima. Održana su i redovita izlaganja dionika.

Te su aktivnosti bile usmjerene na vrlo širok raspon dionika kako bi se doprlo do svih zainteresiranih strana i kako bi se prikupili njihovi doprinosi i mišljenja. Među ostalim, provedeno je savjetovanje sa sljedećim dionicima: svim tijelima za jednakost, Equinetom, FRA-om i EIGE-om, predstavnicima svih država članica na razini ministarstva, ključnim pripadnicima akademske zajednice i stručnjacima u području borbe protiv diskriminacije, organizacijama civilnog društva, socijalnim partnerima i predstavnicima poslodavaca na razini EU-a te stanovnicima EU-a (građani EU-a i državljani trećih zemalja).

Povjerenica Dalli organizirala je 24. svibnja 2022. dijalog o politici za mlade pod nazivom „Tijela za jednakost koja rade za sve nas” s mladim aktivistima u području jednakosti. Bio je to dio Europske godine mladih 2022., a njime su se nastojale dodatno proširiti aktivnosti savjetovanja prije donošenja ovog Prijedloga. Sudionici su potvrdili da bi se u slučaju kršenja njihovih prava mali broj mladih obratio tijelu za jednakost. Ustrajali su u potrebi za pojačanom suradnjom između tijela za jednakost i organizacija mladih, među ostalim i na lokalnoj razini.

Prijedlog za donošenje novih pravila EU-a za rješavanje navedenih pitanja dobio je veliku potporu u okviru aktivnosti savjetovanja. Primjerice, 97,2 % ispitanika u otvorenom javnom savjetovanju smatralo je da je (vrlo) važno uspostaviti snažna i djelotvorna tijela za jednakost. Dionici su se zalagali za pravila EU-a:

⁵⁰ Obveze u pogledu jednakosti odnose se na obveze javnih i/ili privatnih subjekata da razmotre ili razmisle o tome kako će njihove politike ili odluke utjecati na osobe zaštićene zakonodavstvom o jednakom postupanju.

- o neovisnosti (uključujući transparentan odabir vodstva koji se temelji na kompetencijama i proračunsku neovisnost),
- o dostatnim resursima (ljudski resursi, financijski resursi i odgovarajući prostori),
- o uključivanju svih osnova i područja diskriminacije obuhvaćenih direktivama o jednakosti,
- o jednostavnosti i dostupnosti podnošenja pritužbi,
- o sudskim i istražnim ovlastima za sva tijela za jednakost,
- o izvršenju obvezujućih odluka tijela za jednakost i mogućnosti izricanja sankcija,
- o informiranju opće populacije i skupina izloženih riziku od diskriminacije o postojanju tijela za jednakost,
- o promicanju jednakosti i sprečavanju diskriminacije,
- o prikupljanju podataka tijela za jednakost o njihovim aktivnostima i pristupu podacima o jednakosti koje su prikupili drugi javni i privatni subjekti radi izrade redovitih izvješća, te
- o koordinaciji i suradnji s javnim tijelima, dionicima (npr. organizacijama civilnog društva i socijalnim partnerima) i međunarodnim tijelima/tijelima EU-a.

Dionici su podržali najambicioznije odluke u navedenim područjima. Većina dionika smatra da bi temeljem budućeg zakonodavstva države članice trebale biti odgovorne za osiguravanje uvjeta kojima se tijelima za jednakost omogućuje da u cijelosti ispunjavaju svoju svrhu jer ona ne mogu djelotvorno ostvarivati svoje ciljeve bez odgovarajućih sredstava i ovlasti.

Istodobno su istaknuli da bi se pri donošenju strožih obvezujućih minimalnih standarda za tijela za jednakost trebala uzeti u obzir raznolikost pravnih tradicija u državama članicama i poštovati njihova institucionalna autonomija. Sljedeći su elementi istaknuti kao važni u tom pogledu.

Obvezujuće ovlasti za donošenje odluka (kvazisudska funkcija) ne bi trebalo nametnuti svim tijelima za jednakost; umjesto toga, države članice trebale bi moći odlučiti hoće li tijelima za jednakost povjeriti obvezujuće ovlasti za donošenje odluka i najbolji način za osiguravanje njihove djelotvornosti.

U ovoj fazi ne bi trebalo uspostaviti centralizirani sustav za akreditaciju tijela za jednakost koju obavljaju ravnopravna tijela; umjesto toga, redovito praćenje koje Komisija provodi u skladu s popisom pokazatelja trebalo bi omogućiti procjenu mjere u kojoj su ostvareni ciljevi inicijative i u kojoj su države članice ispunile njezine zahtjeve.

Kako bi se osiguralo da su usluge tijela za jednakost dostupne svim potencijalnim žrtvama, važan je određeni stupanj fleksibilnosti u pogledu fizičke prisutnosti tijela za jednakost na cijelom državnom području država članica (npr. države članice trebale bi moći slobodno organizirati prisutnost tih tijela, primjerice putem fiksne mreže uredâ, redovitih lokalnih posjeta („flying offices”) ili suradnje s lokalnim organizacijama civilnog društva.

Države članice trebale bi osigurati da tijela za jednakost imaju odgovarajuće ovlasti, uvjete i alate za ispunjavanje svojih zadaća, a da ne propisuju način na koji bi ih trebala ispuniti u svakom pojedinom slučaju (npr. imala bi ovlast da djeluju na sudu, ali ne i obvezu da to čine).

Svi su ti aspekti razmotreni i uzeti u obzir u ovom Prijedlogu.

- **Temeljna prava**

Ciljevima ovog Prijedloga podupire se primjena Povelje, a osobito njezina članka 21., kojim se zabranjuje svaka diskriminacija na bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, etničko podrijetlo, vjera ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolna orijentacija, te njezina članka 23., u kojem se navodi da „ravnopravnost žena i muškaraca mora biti osigurana u svim područjima, uključujući zapošljavanje, rad i plaću”. Člankom 26. priznaje se pravo osoba s invaliditetom na mjere kojima se nastoji osigurati njihova neovisnost, društvena i profesionalna uključenost te sudjelovanje u životu zajednice.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Inicijativom se ne stvaraju dodatni troškovi za Europsku komisiju i njezine agencije. Kako bi doprinijeli praćenju provedbe ove Direktive, FRA i EIGE prikupljali bi i analizirali relevantne podatke. Ta je vrsta zadaće već obuhvaćena postojećim mandatima FRA-e⁵¹ i EIGE-a⁵² te se može obavljati bez dodatnih sredstava.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Države članice moraju prenijeti ovu Direktivu u roku od 18 mjeseci od njezina stupanja na snagu i obavijestiti Komisiju o svojim mjerama za prenošenje.

Kako bi se procijenilo koliko se djelotvorno ostvaruju ciljevi ove inicijative, države članice izvijestit će o njezinoj provedbi svakih pet godina, a Komisija će donijeti izvješće o provedbi na temelju informacija koje su dostavile države članice i podataka koje su prikupili FRA i EIGE u skladu s popisom pokazatelja koje će Komisija izraditi u bliskoj suradnji s tim agencijama i mrežom Equinet. Komisija planira osnovati stručnu skupinu koja će se savjetovati s državama članicama o tim pokazateljima.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba Prijedloga**

Članak 1. – Svrha, predmet i područje primjene

U toj odredbi navedeni su svrha, predmet i područje primjene Direktive. Njome se pojašnjava da se minimalni zahtjevi utvrđeni Direktivom primjenjuju na tijela za jednakost obuhvaćena područjem primjene direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

Članak 2. – Imenovanje tijelâ za jednakost

Tim se člankom predviđa da države članice imenuju jedno ili više tijela za jednakost radi suzbijanja diskriminacije u okviru područja primjene direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Odražava istovrijednu odredbu sadržanu u tim direktivama.

Čak i ako su sve države članice imenovale tijela za jednakost, u novoj Direktivi treba zadržati obvezu imenovanja i uspostave najmanje jednog tijela jer će se postojeće odredbe izbrisati.

⁵¹ Članak 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 168/2007 od 15. veljače 2007. o osnivanju Agencije Europske unije za temeljna prava, SL L 53, str. 1.

⁵² Članak 3. Uredbe (EZ) br. 1922/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o osnivanju Europskog instituta za ravnopravnost spolova, SL L 403, str. 9.

Izbrisat će se i odredbe iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU kojima se utvrđuju nadležnosti ili zadaće tijela za jednakost. Uključene su u ovu Direktivu, uz nove nadležnosti i zadaće kako slijedi:

- neovisnost: članak 3.,
- pomoć žrtvama diskriminacije: članci od 6. do 9.,
- mišljenja i preporuke: članci 8., 13. i 14.,
- istraživanja i izvješća: Članci 14. i 15.:
- suradnja: Članak 12.

Članak 3. – Neovisnost

Neovisnost je temeljna značajka za pravilno funkcioniranje tijela za jednakost i ispunjavanje njihovih zadaća.

Tom se odredbom utvrđuje opća obveza neovisnosti tijela za jednakost, dok se odredbama direktiva o jednakosti od njih zahtijeva samo da djeluju neovisno u okviru izvršavanja svojih nadležnosti.

U toj se odredbi navode posebni zahtjevi kojima se doprinosi toj neovisnosti i/ili se ona jamči. Odnose se na pravnu strukturu, odgovornost, proračun, osoblje, organizacijska pitanja tijela za jednakost i pravila koja se primjenjuju na njihovo osoblje i vodstvo kako bi se osigurala njihova stručnost i neovisnost.

Nadalje, tom se odredbom od država članica zahtijeva da osiguraju da unutarnja struktura tijela za jednakost jamči neovisno izvršavanje njihovih ovlasti i nadležnosti. (Unutarnja) struktura tijela za jednakost uvjetuje njihovu sposobnost da djelotvorno izvršavaju svoje ovlasti i obavljaju svoje zadaće. Primjerice, od tijela za jednakost zahtijeva se da pri donošenju odluka ili davanju mišljenja o predmetu djeluju nepristrano, dok se pri pružanju potpore žrtvama od njih može zahtijevati da stanu na stranu žrtve.

Neka tijela za jednakost dio su većih subjekata s više mandata, kao što su nacionalne institucije za ljudska prava ili pravobranitelji. U tim slučajevima može doći do sukoba između tih različitih mandata kad je riječ o resursima, posebno ako je mandat za pitanja jednakosti dodan drugim mandatima, te u smislu izvršavanja ovlasti. Primjerice, pučki pravobranitelji obično moraju djelovati nepristrano, što nije uvijek u skladu s pružanjem pomoći žrtvama, među ostalim i pred sudovima.

Te se napetosti mogu riješiti donošenjem odgovarajuće strukture za to tijelo, prema kojoj te ovlasti i/ili mandate izvršavaju različiti posebni odjeli ili članovi osoblja, odnosno uspostavom strukturnih „vatrozida”.

Članak 4. – Resursi

Odgovarajući resursi preduvjet su za djelotvoran rad tijela za jednakost i ispunjavanje njihovih zadaća.

Tom se odredbom utvrđuje opća obveza država članica da tijelima za jednakost osiguraju dostatna sredstva za učinkovito izvršavanje svih njihovih zadaća i nadležnosti. U njoj se dodatno utvrđuju okolnosti i/ili područja koja države članice trebaju uzeti u obzir pri

određivanju financijskih sredstava: svako povećanje nadležnosti ili zadaća, potreba za posebnim stručnim znanjem potrebnim za primjenu automatiziranih sustava za uklanjanje mogućih rizika od diskriminacije, rezerva koja je dovoljna za pokrivanje troškova sudskih sporova koje bi moglo biti teško predvidjeti te struktura tijela za jednakost kao dijela tijela s više mandata.

Članak 5. – Sprečavanje, promicanje i informiranje

Borba protiv diskriminacije započinje poduzimanjem potrebnih mjera za njezino sprečavanje. Mehanizmi zaštite predloženi u postojećim direktivama o jednakosti u osnovi su retrospektivni (nakon pojave diskriminacije), individualizirani i usmjereni na žrtve. Direktive ne uključuju sveobuhvatne preventivne mehanizme, a prevencija nije izričito bila dio izvornih zadaća tijela za jednakost.

Kad je riječ o promicanju jednakog postupanja, tijela za jednakost prvi su put nazvana „tijela za promicanje jednakog postupanja” u Direktivi 2000/43/EZ, a zatim „tijela za analizu, praćenje i podupiranje jednakog postupanja” u kasnijim direktivama o jednakosti. Njihova uloga u promicanju jednakog postupanja stoga je uvijek bila očigledna, ali nikad nije izričito navedena u direktivama.

Tom se odredbom sad pojašnjava uloga tijela za jednakost u promicanju jednakog postupanja i sprečavanju diskriminacije koje je blisko povezano. Ovom ih se Direktivom nastoji uspostaviti kao javne subjekte zadužene za poticanje znanja i izgradnju kapaciteta javnih i privatnih subjekata kad je riječ o pitanjima jednakog postupanja, radi sprečavanja (ponovnog) nastanka diskriminacije.

Tom se odredbom isto tako nastoji osigurati da države članice donesu strategiju za rješavanje problema niske razine informiranja o pravima na jednakost i uslugama koje pružaju tijela za jednakost, uzimajući u obzir posebne značajke različitih ciljnih skupina.

Članak 6. – Pomoć žrtvama

Tom se odredbom utvrđuje na koji način tijela za jednakost trebaju pomoći žrtvama nakon primitka njihovih pritužbi, pružanjem relevantnih i ciljanih informacija o pravnom okviru, dostupnim pravnim lijekovima, uslugama koje nudi tijelo za jednakost, primjenjivim pravilima o povjerljivosti, zaštiti osobnih podataka i mogućnostima dobivanja psihološke potpore (iako sama tijela za jednakost nisu zadužena za pružanje takve potpore).

Tijela za jednakost mogu prikupljati informacije koje su dobrovoljno dostavile uključene stranke. Moraju izdati preliminarnu procjenu svake pritužbe i obavijestiti njezina podnositelja o svojoj procjeni i daljnjim koracima koje predlažu. Ovisno o svojoj procjeni predmeta, mogu, u skladu s člancima 7., 8. i 9., utvrditi daljnje korake i predložiti ih podnositelju pritužbe.

Članak 7. – Sporazumno rješavanje sporova

Tim se člankom od država članica zahtijeva da predvide mogućnost sporazumnog rješavanja sporova, koje vodi samo tijelo za jednakost ili drugi postojeći namjenski subjekt, uz suglasnost svih stranaka da sudjeluju u takvom postupku. Time se državama članicama prepušta da utvrde modalitete postupka u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 8. – Mišljenja i odluke

Tom se odredbom tijelima za jednakost omogućuje da istraže moguće slučajeve diskriminacije i izdaju obrazloženo mišljenje (neobvezujuće) ili odluku (obvezujuće), nakon pritužbe ili na vlastitu inicijativu. Ako već imaju dovoljno informacija koje su uključene stranke dobrovoljno dostavile, mogu izdati takva mišljenja/odluke bez traženja dodatnih informacija. Sve bi stranke trebale imati pravo na zakonito postupanje, uključujući pravo na saslušanje.

Dosad su tijela za jednakost bila nadležna za davanje preporuka o svim pitanjima povezanim s diskriminacijom. Pojam „preporuka” zadržan je u ovoj Direktivi kako bi se upućivalo na preporuke politike u skladu s člancima 13., 14. i 15. Neka tijela za jednakost iskoristila su tu nadležnost i za izradu „preporuka” u pojedinačnim slučajevima. Kako bi se te dvije situacije razlikovale, u ovoj se Direktivi pojam „mišljenje” upotrebljava za upućivanje na nadležnost tijela za jednakost da donose zaključke u pojedinačnim slučajevima. Ta mišljenja nisu pravno obvezujuća.

Neka tijela za jednakost imaju, u skladu s nacionalnim pravilima, ovlast za donošenje obvezujućih odluka ako tako odluče države članice. Iako se ovom Direktivom ne nastoji dati ta ovlast svim tijelima za jednakost u svim državama članicama, njome se rješavaju situacije u kojima tijela za jednakost imaju takve ovlasti u skladu s nacionalnim pravilima te se nastoji osigurati izvršenje obvezujućih odluka.

Ako je došlo do diskriminacije, davanje mišljenja i odluka služi kao sredstvo za njezino okončanje, ali i prilika za sprečavanje daljnjih sličnih situacija. Kad god je to relevantno, tijela za jednakost dužna su u svoja mišljenja i odluke uključiti preventivne mjere, uz posebne mjere za uklanjanje diskriminacije.

Kako bi se potaknula i pratila provedba mišljenja ili odluka, države članice dužne su uspostaviti odgovarajuće mehanizme za praćenje mišljenja, kao što su obveze pružanja povratnih informacija, te za izvršenje odluka.

Članak 9. – Sporovi

Ovim se člankom tijelima za jednakost dodjeljuju ovlasti za rješavanje sporova kako bi se osiguralo poštovanje načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Odredbe se primjenjuju i na tijela za jednakost pri suzbijanju diskriminacije obuhvaćene Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi na temelju upućivanja u članku 15. te direktive na članak 20. Direktive 2006/54/EZ koji se zamjenjuje odredbama ovog Prijedloga.

Ovlasti za rješavanje sporova omogućuju tijelima za jednakost da pruže konkretnu potporu žrtvama kad je riječ o pristupu pravosuđu, ali i da strateškim sudskim postupcima potaknu pravno tumačenje pravila i društvene promjene. U tom pogledu osobito je važna mogućnost djelovanja u vlastito ime, u javnom interesu, u odsutnosti identificirane žrtve i u smislu potpore odnosno u ime više žrtava. Naposljetku, mogućnost da tijela za jednakost podnose usmene ili pisane izjave sudovima (npr. *amicus curiae*) na koristan način dopunjuje te sudske ovlasti jer se time smanjuje opterećenje tijela za jednakost, ali im se i dalje omogućuje da podnesu svoje stručno mišljenje sudovima.

Tom se odredbom osigurava i da se pravima tijela za jednakost na zastupanje stranaka na sudu poštuju načela poštenog suđenja i jednakosti oružja. Tijelu za jednakost neće u postupku biti dopušteno podnijeti dokaze koje je navodni počinitelj ili bilo koja treća strana bila zakonski obvezna dostaviti u prethodnim istragama istog predmeta. To se ne primjenjuje ako tijelo za

jednakost djeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja vlastite odluke ili djeluje u svojstvu *amicus curiae*.

Članak 10. – Postupovna jamstva

Postupci utvrđeni u člancima od 6. do 9. moraju se temeljiti na odgovarajućim postupovnim jamstvima za uključene fizičke i pravne osobe s obzirom na pravo na obranu, povjerljivost i sudsko preispitivanje. Države članice odgovorne su za definiranje takvih zaštitnih mjera u skladu s nacionalnim pravilima.

Članak 11. – Pristup, pristupačnost i razumna prilagodba

Kako bi se pomoć mogla pružiti svim žrtvama diskriminacije, ključno je da tijela za jednakost budu dostupna svim osobama bez ograničenja te da pružaju besplatne usluge podnositeljima pritužbi na cijelom državnom području država članica, uključujući ruralna i udaljena područja. Tom se odredbom zahtijeva i pristupačnost svih usluga te osiguravanje razumne prilagodbe za osobe s invaliditetom.

Članak 12. – Suradnja

Suradnja s drugim javnim i privatnim subjektima ključna je za promicanje jednakog postupanja i nediskriminacije, informiranje o radu tijela za jednakost i koordinaciju njihova djelovanja s djelovanjem drugih subjekata.

Članak 13. – Savjetovanje

Tom se odredbom nastoji osigurati da se, zahvaljujući donošenju pravodobnih i transparentnih postupaka, vlada i druge javne institucije redovito savjetuju s tijelima za jednakost o javnim politikama koje se odnose na pitanja jednakosti i nediskriminacije. Njome se tijelima za jednakost omogućuje i davanje preporuka o takvim javnim politikama, što je nadležnost koju tijela za jednakost imaju od svojeg nastanka u skladu s pravom EU-a. Ta odredba stoga pomaže u jačanju njihove uloge javnih stručnjaka u pitanjima jednakog postupanja.

Članak 14. – Prikupljanje podataka i pristup podacima o jednakosti

Tom se odredbom utvrđuju i. obveze tijela za jednakost da prikupljaju podatke o vlastitim aktivnostima, ii. ovlasti za provođenje istraživanja, iii. ovlasti za pristup statističkim podacima koje prikupljaju drugi javni ili privatni subjekti i njihovu obradu te iv. mogućnost da imaju koordinacijsku ulogu u prikupljanju podataka o jednakosti koje provode drugi javni ili privatni subjekti. Tijela za jednakost stoga će doprinijeti prikupljanju podataka o jednakosti koji će se iskoristiti za vlastita izvješća, izvješće Komisije o praćenju iz članka 16. i informiranje javnosti o jednakom postupanju i diskriminaciji u državama članicama.

Osim toga, tom se odredbom osigurava da tijela za jednakost mogu davati preporuke o prikupljanju podataka o jednakosti u državama članicama. Prikupljanje podataka o jednakosti ključno je za informiranost, senzibilizaciju građana, kvantificiranje diskriminacije, prikazivanje trendova tijekom vremena, dokazivanje diskriminacije, evaluaciju provedbe zakonodavstva o jednakosti, dokazivanje potrebe za pozitivnim djelovanjem i oblikovanje politika na temelju dokaza.

Članak 15. – Izvješća i strateško planiranje

Tom se odredbom nastoji osigurati da tijela za jednakost redovito izrađuju planove i javno izvješćuju o svojem radu te o situaciji povezanoj s jednakim postupanjem i nediskriminacijom. Stavljanjem na raspolaganje podataka o vlastitim aktivnostima, broju pritužbi zaprimljenih po osnovama i područjima diskriminacije te općenito o diskriminaciji u državama članicama, tijela za jednakost poticat će opće poznavanje diskriminacije i vlastitog rada.

S druge strane, to će im znanje pomoći u donošenju utemeljenih odluka o budućoj organizaciji njihova rada, prioritetima za nadolazeće godine i najboljem načinu raspodjele njihovih resursa.

Članak 16. – Praćenje

U skladu s tom odredbom Komisija će sastaviti popis zajedničkih pokazatelja za praćenje provedbe ove Direktive i sastavljanje izvješća o njezinoj primjeni. Tijekom pripreme popisa pokazatelja Komisija se može savjetovati s FRA-om i EIGE-om. Popis pokazatelja obuhvaćat će resurse, neovisno funkcioniranje, aktivnosti i djelotvornost tijela za jednakost te sve izmjene njihova mandata, ovlasti ili strukture. Savjetovanje s državama članicama i dionicima provodilo bi se i na nacionalnoj razini i na europskoj razini, a u obzir će se uzeti i pokazatelji koje je razvila mreža Equinet.

Tim se člankom uvodi i obveza država članica da svakih pet godina Komisiji dostavljaju sve relevantne informacije o provedbi Direktive na temelju prethodno navedenih pokazatelja, čime se Komisiji omogućuje da preispita tu provedbu i sastavi izvješće o njoj.

Članak 17. – Minimalni zahtjevi

Riječ je o standardnoj odredbi o „nesmanjivanju dostignute zaštite”, koja je relevantna za države članice koje imaju ili bi željele donijeti zakonodavstvo kojim se predviđa viša razina zaštite od one zajamčene Direktivom. Njome se predviđa da države članice pri provedbi ove Direktive ne bi trebale smanjivati postojeće uvjete za funkcioniranje tijela za jednakost.

Članak 18. – Obrada osobnih podataka

Svi osobni podaci koje tijela za jednakost prikupljaju kako bi ispunila svoje zadaće, primjerice pri obradi pritužbe, trebali bi se obrađivati u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka⁵³. U tom se članku navodi da tijela za jednakost mogu prikupljati osobne podatke samo ako je to potrebno za izvršavanje zadaće u skladu s ovom Direktivom. Trebalo bi donijeti dodatne zaštitne mjere kad god tijela za jednakost moraju obrađivati osjetljive osobne podatke kako bi mogla obaviti jednu od svojih zadaća.

Članak 19. – Brisanje postojećih odredbi o tijelima za jednakost

Tim se člankom izmjenjuju direktive 2006/54/EZ i 2010/41/EU kako bi se izbrisale postojeće odredbe o tijelima za jednakost i navodi se da sva upućivanja na izbrisane odredbe treba smatrati upućivanjima na ovu Direktivu.

U članku 21. dodatno se utvrđuje datum stupanja na snagu ovog članka kako bi se osiguralo da neće biti propusta u funkcioniranju tijela za jednakost.

⁵³ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

Članak 20. – Prenošenje

U tom se članku utvrđuje maksimalni rok u kojem države članice moraju prenijeti Direktivu u svoje nacionalno zakonodavstvo i dostaviti odgovarajuće tekstove Komisiji. Taj je rok 18 mjeseci od stupanja na snagu ove Direktive.

Članak 21. – Stupanje na snagu

To je standardna odredba kojom se propisuje da Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije. Njome se osigurava i da postojeće odredbe o tijelima za jednakost ostanu na snazi dok se ne počnu primjenjivati nove odredbe.

Članak 22. – Adresati

To je standardna odredba o tome kome je Direktiva upućena, u kojoj se jasno navodi da je upućena državama članicama.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o brisanju članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 157. stavak 3.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog nadzornika za zaštitu podataka³,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) U Ugovorima i Povelji Europske unije o temeljnim pravima pravo na jednakost i pravo na nediskriminaciju priznaju se kao temeljne vrijednosti Unije⁴, a Unija je već donijela nekoliko direktiva o zabrani diskriminacije.
- (2) U skladu s člankom 157. stavkom 3. UFEU-a Europski parlament i Vijeće donose mjere kojima će se osigurati primjena načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući načelo jednake plaće za jednak rad odnosno rad jednake vrijednosti.
- (3) Ovom se Direktivom nastoje utvrditi minimalni zahtjevi za funkcioniranje tijela za jednakost kako bi se poboljšala njihova djelotvornost i zajamčila njihova neovisnost radi jačanja primjene načela jednakog postupanja koje proizlazi iz direktiva 2006/54/EZ⁵ i 2010/41/EU⁶.

¹ SL C , , str. .

² SL C , , str. .

³ SL C , , str. .

⁴ Članci 2. i 3. Ugovora o Europskoj uniji („UEU”), članci 8. i 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) i članci 21., 23. i 26. Povelje.

⁵ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.).

⁶ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.).

- (4) Direktivom 2006/54/EZ zabranjuje se diskriminacija na temelju spola, u pitanjima pristupa zapošljavanju i obavljanju zanimanja, uključujući napredovanje, te strukovnom osposobljavanju, uvjetima rada, uključujući plaću, te sustavima strukovnih socijalnih osiguranja.
- (5) Direktivom 2010/41/EU zabranjuje se diskriminacija muškaraca i žena koji su samozaposleni.
- (6) Direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU predviđa se da države članice odrede jedno tijelo ili više njih za promicanje jednakog postupanja, uključujući analizu, praćenje i podupiranje jednakog postupanja prema svim osobama bez diskriminacije na osnovama koje su obuhvaćene predmetnim direktivama (dalje u tekstu: „tijela za jednakost”). Njima se od država članica zahtijeva da osiguraju da nadležnosti tih tijela uključuju pružanje neovisne pomoći žrtvama, provođenje neovisnih istraživanja o diskriminaciji, objavljivanje neovisnih izvješća i davanje preporuka o svim pitanjima koja se odnose na tu diskriminaciju. Njima se od država članica zahtijeva i da osiguraju da zadaće tih tijela uključuju razmjenu informacija s odgovarajućim europskim tijelima, kao što je Europski institut za ravnopravnost spolova.
- (7) Direktivom 2000/43/EZ⁷ Vijeća i Direktivom 2004/113/EZ⁸ Europskog parlamenta i Vijeća predviđa se i imenovanje tijelâ za jednakost.
- (8) Sve države članice osnovale su tijela za jednakost u skladu s direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Uspostavljen je raznolik sustav tijela za jednakost i pojavile su se dobre prakse. Međutim, mnoga tijela za jednakost nailaze na poteškoće, posebno kad je riječ o resursima, neovisnosti i ovlastima potrebnima za obavljanje zadaća⁹.
- (9) Tekst direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU državama članicama daje široke diskrecijske ovlasti u pogledu strukture i funkcioniranja tijela za jednakost. To je dovelo do znatnih razlika među tijelima za jednakost uspostavljenima u državama članicama koje se odnose na ovlasti, nadležnosti, strukture, resurse i operativno funkcioniranje tih tijela. To pak znači da se zaštita od diskriminacije razlikuje među državama članicama.
- (10) Kako bi se osiguralo da tijela za jednakost mogu djelotvorno doprinijeti provedbi direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU promicanjem jednakog postupanja, sprečavanjem diskriminacije i pružanjem pomoći pri pristupanju pravosuđu u cijeloj Uniji svim pojedincima i skupinama koji su diskriminirani, potrebno je donijeti obvezujuće minimalne standarde za funkcioniranje tih tijela. Novi bi se standardi trebali temeljiti na iskustvima stečenima primjenom Preporuke Komisije 2018/951¹⁰ te bi trebalo nadograditi neke njezine odredbe i prema potrebi utvrditi nova pravila. Trebali bi se temeljiti i na drugim relevantnim instrumentima, kao što su Opća preporuka politike br. 2¹¹ o tijelima za jednakost, koju je donijela Europska komisija protiv rasizma i

⁷ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

⁸ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373, 21.12.2004., str. 37.).

⁹ Vidjeti detaljnu analizu u SWD(2021) 63 final „Tijela za jednakost i provedba Preporuke Komisije o standardima za tijela za jednakost”.

¹⁰ Preporuka Komisije (EU) 2018/951 od 22. lipnja 2018. o standardima za tijela za jednakost (SL L 167, 4.7.2018., str. 28.).

¹¹ Opća preporuka politike ECRI-ja br. 2 o tijelima za jednakost i borbi protiv rasizma i netolerancije na nacionalnoj razini – donesena 13. lipnja 1997. i revidirana 7. prosinca 2017.

netolerancije (ECRI), i Pariška načela¹², koja su donijeli Ujedinjeni narodi i koja se primjenjuju na nacionalne institucije za ljudska prava.

- (11) Isti obvezujući minimalni standardi za funkcioniranje tijela za jednakost u pogledu pitanja obuhvaćenih direktivama 79/7/EEZ¹³, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ¹⁴ i 2004/113/EZ predviđeni su Direktivom (EU).../... [o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja prema osobama u području zapošljavanja i rada bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet i seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ]¹⁵.
- (12) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na djelovanje tijela za jednakost u odnosu na pitanja obuhvaćena direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Standardi bi se trebali odnositi samo na funkcioniranje tijela za jednakost i njima se ne bi trebalo proširivati materijalno ili osobno područje primjene tih direktiva.
- (13) Ova se Direktiva primjenjuje na tijela za jednakost pri suzbijanju diskriminacije obuhvaćene Direktivom (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi na temelju upućivanja u članku 15. te direktive na članak 20. Direktive 2006/54/EZ koji se zamjenjuje odredbama ove Direktive.
- (14) Predloženu direktivu o jačanju primjene načela jednake plaće muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama¹⁶ trebalo bi smatrati *lex specialis* u odnosu na provedbene odredbe Direktive 2006/54/EZ koje će se zamijeniti ovom Direktivom. U usporedbi s minimalnim standardima utvrđenima u ovoj Direktivi, svi viši minimalni standardi utvrđeni budućom Direktivom o transparentnosti plaća koji se odnose na tijela za jednakost kad je riječ o pitanjima jednake plaće za jednak rad ili rad jednake vrijednosti, među ostalim u pogledu transparentnosti plaća, trebali bi imati prednost pred onima utvrđenima u ovoj Direktivi.
- (15) Pri promicanju jednakog postupanja, sprečavanju diskriminacije i pružanju pomoći žrtvama diskriminacije tijela za jednakost posebnu bi pozornost trebala obratiti na diskriminaciju na nekoliko temelja zaštićenih direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU.
- (16) Tijela za jednakost mogu djelotvorno odigrati svoju ulogu samo ako mogu djelovati potpuno neovisno i bez ikakvog vanjskog utjecaja. U tu bi svrhu države članice trebale uzeti u obzir niz kriterija koji doprinose neovisnosti tijela za jednakost. Tijela za jednakost ne bi se trebala osnivati kao dio ministarstva ili tijela koje prima upute izravno od vlade. Svaki član osoblja ili osoba na rukovodećem položaju, na primjer kao član odbora koji upravlja tijelom za jednakost, voditelj tijela za jednakost, njegov zamjenik ili kad je riječ o privremenom zaposlenju, trebala bi biti neovisna,

¹² Načela koja se odnose na status nacionalnih institucija donesena Rezolucijom Opće skupštine 48/134 od 20. prosinca 1993.

¹³ Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979., str. 24.).

¹⁴ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000., str. 16.).

¹⁵ COM (2022)689.

¹⁶ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama (COM(2021) 93 final).

kvalificirana za obavljanje svoje funkcije i odabrana u okviru transparentnog postupka. Tijela za jednakost trebala bi moći upravljati vlastitim proračunom i resursima, među ostalim tako da odabiru vlastito osoblje i upravljaju njime, te bi trebala moći odrediti vlastite prioritete.

- (17) Kako bi se osiguralo da tijela za jednakost mogu izvršavati sve svoje nadležnosti i ispunjavati sve svoje zadaće, države članice trebale bi osigurati da unutarnja struktura tijela za jednakost omogućuje neovisno izvršavanje njihovih različitih nadležnosti. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti situacijama u kojima tijela moraju biti nepristrana i pružati potporu žrtvama. To je posebno važno ako tijelo za jednakost ima ovlasti za donošenje obvezujućih odluka koje zahtijevaju nepristranost ili je dio tijela s više mandata, pri čemu drugi mandat zahtijeva nepristranost. Unutarnja struktura kojom se osigurava strogo razdvajanje relevantnih nadležnosti i zadaća trebala bi jamčiti da ih tijelo za jednakost može djelotvorno izvršavati.
- (18) Nedostatak odgovarajućih resursa ključni je problem koji tijelima za jednakost onemogućava da na odgovarajući način ispune svoje zadaće. Stoga bi države članice trebale osigurati da tijela za jednakost dobivaju dostatna financijska sredstva, da mogu zapošljavati kvalificirano osoblje i imati odgovarajuće prostore i infrastrukturu za djelotvorno izvršavanje svih svojih zadaća u razumnom roku i u rokovima utvrđenima nacionalnim pravom. Njihova proračunska sredstva trebala bi biti stabilna, osim u slučaju povećanja nadležnosti, planirana na višegodišnjoj osnovi i dostatna da pokriju troškove koje bi moglo biti teško predvidjeti, kao što su troškovi sudskih postupaka. Kako bi se osiguralo da tijela za jednakost imaju dostatna sredstva, na njihov se proračun ne bi trebala primjenjivati smanjenja koja su znatno veća od prosječnih smanjenja u drugim javnim tijelima; slično tomu, godišnje povećanje sredstava trebalo bi barem pratiti prosječan rast financiranja drugih subjekata. Ako se prošire zadaće i ovlasti tijela za jednakost, sredstva bi se trebala razmjerno povećati.
- (19) Automatizirani sustavi, uključujući umjetnu inteligenciju, koristan su alat za utvrđivanje obrazaca diskriminacije, ali postoji rizik i od algoritamske diskriminacije. Tijela za jednakost stoga bi trebala imati pristup kvalificiranom osoblju ili službama koje s jedne strane mogu upotrebljavati automatizirane sustave u svojem radu, a s druge strane ocijeniti njihovu usklađenost s pravilima o nediskriminaciji. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti opremanju tijela za jednakost odgovarajućim digitalnim resursima, izravno ili putem podugovaranja.
- (20) Tijela za jednakost, s drugim akterima, imaju ključnu ulogu u sprečavanju diskriminacije i promicanju jednakosti. Kako bi mogla riješiti strukturne aspekte diskriminacije i doprinijeti društvenim promjenama, ta bi tijela trebala promicati obveze u pogledu jednakosti, dobre prakse, pozitivno djelovanje i uvođenje jednakosti među javne i privatne subjekte, kojima bi pak trebala pružiti odgovarajuće osposobljavanje, informacije, savjete, smjernice i potporu. Trebala bi komunicirati s javnim i privatnim subjektima i skupinama izloženima riziku od diskriminacije te sudjelovati u javnoj raspravi kako bi se suzbili stereotipi i povećala informiranost o raznolikosti i njezinim prednostima, što je ključni stup strategija Unije za jednakost.
- (21) Osim prevencije, glavna je zadaća tijela za jednakost pružiti pomoć žrtvama diskriminacije. Ta bi pomoć uvijek trebala uključivati pružanje ključnih informacija podnositeljima pritužbi i preliminarnu ocjenu njihove pritužbe na temelju početnih informacija prikupljenih od stranaka na dobrovoljnoj osnovi. Države članice trebale bi biti zadužene za utvrđivanje modaliteta u skladu s kojima bi tijelo za jednakost izdalo

tu ocjenu, kao što su vremenski okvir postupka ili postupovna jamstva protiv opetovanih ili zlonamjernih pritužbi.

- (22) Kako bi se osiguralo da svaka žrtva može podnijeti pritužbu, trebala bi postojati mogućnost da se pritužbe mogu podnijeti na različite načine. Države članice trebale bi uzeti u obzir i Preporuku Komisije 2018/951 u skladu s kojom bi podnošenje pritužbi trebalo biti moguće na jeziku koji bira podnositelj pritužbe i koji je uobičajen u državi članici u kojoj se nalazi tijelo za jednakost. Kako bi se riješio jedan od uzroka neprijavljivanja, odnosno strah od odmazde, te ne dovodeći u pitanje Direktivu (EU) 2019/1937 o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije¹⁷, povjerljivost bi trebalo ponuditi svjedocima i zviždačima te, koliko je to moguće, podnositeljima pritužbi.
- (23) Kako bi se ponudila mogućnost brzog, cjenovno pristupačnog izvansudskog rješavanja sporova, države članice trebale bi omogućiti strankama da traže sporazumno rješavanje sporova koje vodi tijelo za jednakost ili drugi postojeći namjenski subjekt. Trebale bi definirati modalitete postupka sporazumnog rješavanja sporova u skladu s nacionalnim pravom.
- (24) Ako tijela za jednakost sumnjaju na moguće kršenje načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU, trebala bi biti u mogućnosti poduzimati daljnje korake na temelju pritužbe ili na vlastitu inicijativu.
- (25) Dokazi su ključni za utvrđivanje je li došlo do diskriminacije i često su u rukama navodnog počinitelja. Stoga bi tijela za jednakost trebala imati pristup informacijama potrebnima za utvrđivanje diskriminacije i suradnju s relevantnim javnim službama, kao što su inspektorati rada ili inspektorati u području obrazovanja. Države članice trebale bi uspostaviti odgovarajući okvir za izvršavanje te nadležnosti, u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima.
- (26) Na temelju prikupljenih dokaza, bilo dobrovoljno ili tijekom istrage, tijela za jednakost trebala bi dostaviti svoju procjenu podnositelju pritužbe i navodnom počinitelju. Države članice trebale bi utvrditi pravnu vrijednost te ocjene koja može biti neobvezujuće mišljenje ili obvezujuća izvršiva odluka. I jedno i drugo trebalo bi sadržavati razloge za ocjenu i, prema potrebi, uključiti mjere za ispravljanje svih utvrđenih kršenja i sprečavanje njihova ponavljanja. Kako bi se osigurao djelotvoran rad tijela za jednakost, države članice trebale bi donijeti odgovarajuće mjere za praćenje mišljenja i izvršenje odluka.
- (27) Kako bi promicala svoj rad i zakonodavstvo u području jednakosti, tijela za jednakost trebala bi moći objavljivati sažetke svojih mišljenja i odluka bez otkrivanja osobnih podataka.
- (28) Tijela za jednakost trebala bi imati pravo sudjelovati u sudskim postupcima u građanskim ili administrativnim stvarima kako bi pridonijela osiguravanju poštovanja načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Iako bi ti sudski postupci trebali podlijegati nacionalnom postupovnom pravu, uključujući nacionalna pravila o dopuštenosti tužbi, takva pravila, a osobito bilo koji uvjet legitimnog interesa, ne mogu se primjenjivati na način kojim se narušava djelotvornost prava na djelovanje tijela za jednakost. Ovlasti istrage i donošenja odluka te pravo na sudjelovanje u sudskim postupcima koje se na temelju ove Direktive daju tijelima za jednakost olakšat će praktičnu provedbu postojećih odredaba direktiva 2000/43/EZ,

¹⁷ Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17.).

2000/78/EZ i 2004/113/EZ o teretu dokazivanja i obrane prava. Pod uvjetima predviđenima ovom Direktivom, tijela za jednakost moći će utvrditi činjenice „na temelju kojih se može pretpostaviti da je došlo do izravne ili neizravne diskriminacije”, čime se ispunjavaju uvjeti iz članka 8. Direktive 2000/43/EZ, članka 10. Direktive 2000/78/EZ i članka 9. Direktive 2004/113/EZ. Žrtvama će se stoga kroz njihovu potporu olakšati pristup pravosuđu.

- (29) Aktivna procesna legitimacija omogućuje tijelima za jednakost da djeluju u ime žrtava ili kao potpora žrtvama, čime im se omogućuje pristup pravosuđu ako ih obeshrabruju postupovne i financijske prepreke ili strah od viktimizacije, što je čest slučaj. Aktivna procesna legitimacija tijelima za jednakost omogućuje i da strateški odaberu predmete koje odluče rješavati pred nacionalnim sudovima te da doprinesu pravilnom tumačenju i primjeni zakonodavstva o jednakom postupanju.
- (30) Određene je slučajeve diskriminacije teško suzbiti jer ne postoji podnositelj pritužbe koji se sam bavi predmetom. U svojoj presudi u predmetu C-54/07 (*Feryn*)¹⁸, koju je u svoje ime donijelo tijelo za jednakost, Sud je potvrdio da se diskriminacija može utvrditi čak i u odsutnosti identificirane žrtve. Stoga je važno da tijela za jednakost mogu djelovati u vlastito ime kako bi obranila javni interes.
- (31) Tijela za jednakost također bi trebala moći podnositi usmene ili pisane izjave sudovima, npr. *amicus curiae*, kao blaži način da svojim stručnim mišljenjem doprinesu rješavanju predmeta.
- (32) Pravima tijela za jednakost na zastupanje stranaka na sudu moraju se poštovati načela poštenog suđenja i jednakosti oružja. Stoga, osim ako tijelo za jednakost djeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja vlastite odluke ili djeluje u svojstvu *amicus curiae*, tijelu za jednakost ne bi trebalo dopustiti da u sudskim postupcima podnese dokaze dobivene prethodnim istragama istog predmeta koje je navodni počinitelj ili bilo koja treća strana bila zakonski obvezna dostaviti.
- (33) Kako bi se osiguralo poštovanje prava pojedinaca, države članice trebale bi ovlasti tijela za jednakost oblikovati s pomoću odgovarajućih postupovnih jamstava, osiguravajući primjerenu zaštitu ključnih načela kao što su pravo na obranu, pravo na sudsko preispitivanje i pravo na povjerljivost.
- (34) Odredbe o pravu tijela za jednakost na sudjelovanje u sudskim postupcima ne mijenjaju prava žrtava i udruga, organizacija ili drugih pravnih osoba koje ostvaruju prava žrtava koje, u skladu s kriterijima utvrđenima njihovim nacionalnim pravom, imaju legitiman interes osigurati poštovanje direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU, kako je utvrđeno u tim direktivama.
- (35) Djelotvornost rada tijela za jednakost ovisi i o tome je li skupinama kojima prijete diskriminacija omogućen potpuni pristup uslugama tih tijela. U istraživanju koje je provela Agencija Europske unije za temeljna prava¹⁹ 71 % pripadnika etničkih ili imigrantskih manjinskih skupina izjavilo je da ne zna ni za jednu organizaciju koja žrtvama diskriminacije pruža potporu ili savjete. Ključan korak u omogućivanju tog pristupa jest da države članice osiguraju da su ljudi upoznati sa svojim pravima i informirani o postojanju tijela za jednakost i usluga koje nude. To je posebno važno za skupine u nepovoljnom položaju i skupine kojima pristup tim informacijama može biti otežan, primjerice zbog njihova ekonomskog statusa, invaliditeta, pismenosti ili pomanjkanja pristupa internetskim alatima.

¹⁸ Presuda od 10. srpnja 2008. u predmetu *Feryn* (C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397).

¹⁹ Istraživanje FRA-e EU-MIDIS II.

- (36) Svima bi trebalo zajamčiti jednak pristup uslugama i publikacijama tijela za jednakost. U tu bi svrhu trebalo utvrditi i ukloniti moguće prepreke za pristup uslugama tijela za jednakost. Usluge bi za podnositelje pritužbi trebale biti besplatne. Države članice trebale bi osigurati i da su usluge tijela za jednakost dostupne svim potencijalnim žrtvama na cijelom njihovom državnom području, primjerice osnivanjem lokalnih ureda, uključujući mobilne urede, organiziranjem lokalnih kampanja ili suradnjom s lokalnim predstavnicima ili organizacijama civilnog društva.
- (37) Unija i sve države članice stranke su Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom²⁰ (UNCRPD), koja uključuje obvezu zabrane diskriminacije na temelju invaliditeta i jamčenja osobama s invaliditetom jednake i djelotvorne pravne zaštite od diskriminacije na svim osnovama. Ovu Direktivu trebalo bi tumačiti u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Kako bi se osobama s invaliditetom zajamčila jednaka i djelotvorna pravna zaštita i pristup svim uslugama i aktivnostima tijela za jednakost, potrebno je osigurati pristupačnost, u skladu sa zahtjevima utvrđenima u Direktivi (EU) 2019/882, i razumnu prilagodbu. Tijela za jednakost trebala bi osigurati fizičku i digitalnu dostupnost²¹ sprečavanjem i uklanjanjem prepreka na koje osobe s invaliditetom mogu naići pri pristupu njihovim uslugama i informacijama te osigurati razumnu prilagodbu, uzimajući potrebne i primjerene izmjene i prilagodbe, prema potrebi u konkretnom slučaju.
- (38) Omogućivanje redovite koordinacije tijela za jednakost i njihove međusobne suradnje na različitim razinama i na dugoročnoj osnovi ključno je za uzajamno učenje, usklađenost i dosljednost te može proširiti doseg i učinak njihova rada. Tijela za jednakost trebala bi posebno surađivati s drugim tijelima za jednakost u istoj državi članici i drugim državama članicama, među ostalim u okviru Europske mreže tijela za jednakost (Equinet), te s javnim i privatnim subjektima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj razini, na razini Unije i međunarodnoj razini, kao što su organizacije civilnog društva, tijela za zaštitu podataka, sindikati, inspektorati rada i obrazovanja, tijela za izvršavanje zakonodavstva, agencije nadležne za obranu ljudskih prava na nacionalnoj razini, tijela koja upravljaju sredstvima Unije, nacionalne kontaktne točke za Rome, tijela za zaštitu potrošača i nacionalni neovisni mehanizmi za promicanje, zaštitu i praćenje Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Takva suradnja ne bi trebala uključivati razmjenu osobnih podataka (tj. podataka o jednakosti u obliku u kojem se pojedinci mogu identificirati).
- (39) Tijela za jednakost ne mogu u potpunosti ispuniti svoju ulogu stručnjaka u pitanjima jednakog postupanja ako se savjetovanje s njima ne provede dovoljno rano u postupku oblikovanja politika o pitanjima povezanima s pravima i obvezama koji proizlaze iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Stoga bi države članice trebale uspostaviti transparentne postupke kako bi osigurale pravodobno savjetovanje. Usto trebaju omogućiti tijelima za jednakost da daju i objavljuju preporuke.
- (40) Podaci o jednakosti ključni su za informiranost, senzibilizaciju građana, kvantificiranje diskriminacije, prikazivanje trendova tijekom vremena, dokazivanje diskriminacije, evaluaciju provedbe zakonodavstva o jednakosti, dokazivanje potrebe za pozitivnim djelovanjem i doprinos oblikovanju politika na temelju dokaza²². Tijela

²⁰ SL L 23, 27.1.2010. str. 37

²¹ Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.–15.) i povezana Provedbena odluka.

²² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni Direktive Vijeća 2000/43/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo

za jednakost doprinose razvoju relevantnih podataka o jednakosti u te svrhe, primjerice organiziranjem redovitih okruglih stolova na kojima se okupljaju svi relevantni subjekti. Osim toga, trebala bi prikupljati i analizirati podatke o vlastitim aktivnostima ili provoditi istraživanja te bi trebala imati pristup statističkim podacima koje prikupljaju drugi javni ili privatni subjekti, kao što su nacionalni zavodi za statistiku, nacionalni sudovi, inspektorati rada i obrazovanja, sindikati ili organizacije civilnog društva, i koristiti te podatke u vezi s pitanjima koja su im povjerena na temelju direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU. statističke informacije ne bi trebale sadržavati osobne podatke.

- (41) Osim objavljivanja godišnjeg izvješća o svojim aktivnostima, tijela za jednakost trebala bi redovito objavljivati izvješće sa sveukupnom ocjenom situacije koja se odnosi na diskriminaciju u okviru njihova mandata u državama članicama. To bi izvješće trebalo sadržavati informacije za javne i privatne subjekte i služiti kao smjernica za utvrđivanje prioriteta tijela za jednakost u budućnosti. Izvješće ne bi trebalo sadržavati osobne podatke.
- (42) Kako bi utvrdila svoju viziju budućnosti i utvrdila opće i posebne ciljeve svoje organizacije, tijela za jednakost trebala bi donijeti višegodišnji program. To bi im trebalo omogućiti da osiguraju usklađenost svojih različitih područja rada tijekom vremena i da u okviru dugoročnog akcijskog plana riješe sustavne probleme diskriminacije unutar svojeg mandata.
- (43) Kako bi se procijenila djelotvornost ove Direktive, potrebno je uspostaviti mehanizam za praćenje njezine primjene i, uz praćenje usklađenosti, ocjenjivanje njezinih praktičnih učinaka. Komisija bi trebala biti nadležna za to praćenje i redovito sastavljati izvješće o primjeni. Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu obveza izvješćivanja država članica u skladu s člankom 16. stavkom 2. u pogledu praktičnih učinaka ove Direktive, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje popisa relevantnih pokazatelja na temelju kojih bi trebalo prikupljati podatke. Praćenje ne bi trebalo uključivati obradu osobnih podataka.
- (44) Ovom se Direktivom utvrđuju minimalni zahtjevi, čime se državama članicama omogućuje da uvedu ili zadrže povoljnije odredbe. Provedba odredaba ove Direktive ne bi smjela poslužiti kao opravdanje za povratak na lošije stanje u odnosu na ono koje već postoji u svakoj državi članici.
- (45) Ovom se Direktivom nadograđuju pravila utvrđena u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU uvođenjem strožih standarda za funkcioniranje tijela za jednakost. Stoga bi trebalo izbrisati prethodne odredbe o tijelima za jednakost iz članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU.
- (46) Ovom se Direktivom nastoji osigurati funkcioniranje tijela za jednakost u skladu s minimalnim standardima radi poboljšanja njihove djelotvornosti i jamčenja njihove neovisnosti kako bi se ojačala primjena načela jednakog postupanja. Budući da države članice ne mogu u dostatnoj mjeri ostvariti ciljeve ove Direktive te da bi ih stoga trebalo ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva, koja je ograničena na

(„Direktiva o rasnoj jednakosti”) i Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja („Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju”), SWD(2021) 63 final.

postavljanje minimalnih standarda, ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

- (47) Svaka obrada osobnih podataka koju provode tijela za jednakost na temelju ove Direktive trebala bi se u potpunosti provoditi u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. Države članice trebale bi osigurati da su zadaće tijela za jednakost jasno utvrđene zakonom, u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (e) Uredbe (EU) 2016/679 u vezi s člankom 6. stavcima 2. i 3. te uredbe. Tijela za jednakost trebala bi obrađivati osobne podatke samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjavanje njihovih zadaća na temelju ove Direktive, kojom se nastoje provesti temeljna prava i obveze koje proizlaze iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Pojedinci čiji se osobni podaci obrađuju trebali bi biti obaviješteni o pravima koja imaju kao ispitanici, uključujući pravne lijekove koji su im dostupni na nacionalnoj razini.
- (48) Ako je za ispunjavanje zadaća tijela za jednakost potrebna obrada posebnih kategorija osobnih podataka, odnosno podataka o rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu ili seksualnoj orijentaciji, države članice trebale bi osigurati i da se nacionalnim pravom poštuje bit prava na zaštitu podataka te da se predvide odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika u skladu s člankom 9. stavkom 2. točkom (g) Uredbe (EU) 2016/679. Takve zaštitne mjere trebale bi uključivati, primjerice, unutarnje politike i mjere za osiguravanje smanjenja količine podataka, među ostalim anonimizacijom osobnih podataka, ako je to moguće, pseudonimizacijom i enkripcijom osobnih podataka, sprečavanjem neovlaštenog pristupa osobnim podacima i njihova prijenosa te osiguravanjem da se osobni podaci ne obrađuju dulje nego što je to potrebno za svrhe u koje se obrađuju.
- (49) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 te je on dao mišljenje [datum].

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Svrha, predmet i područje primjene

1. Ovom Direktivom utvrđuju se minimalni zahtjevi za funkcioniranje tijela za jednakost kako bi se poboljšala njihova djelotvornost i zajamčila njihova neovisnost radi jačanja primjene načela jednakog postupanja koje proizlazi iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU.
2. Obveze država članica i zadaće tijela za jednakost u skladu s ovom Direktivom obuhvaćaju prava i obveze koji proizlaze iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

Članak 2.

Imenovanje tijelâ za jednakost

Države članice imenuju jedno ili više tijela (dalje u tekstu „tijela za jednakost”) za izvršavanje nadležnosti utvrđenih ovom Direktivom.

Tijela za jednakost mogu biti u sastavu agencija koje su na nacionalnoj razini odgovorne za obranu ljudskih prava ili zaštitu prava pojedinaca.

Članak 3.

Neovisnost

1. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale da su tijela za jednakost neovisna i slobodna od vanjskog utjecaja u obavljanju svojih zadaća i izvršavanju svojih nadležnosti, osobito kad je riječ o njihovoj pravnoj strukturi, odgovornosti, proračunu, osoblju i organizacijskim pitanjima.
2. Države članice predviđaju transparentna pravila i zaštitne mjere u pogledu odabira, imenovanja, opoziva i mogućeg sukoba interesa osoblja tijela za jednakost, a posebno osoba na rukovodećim položajima, kako bi se zajamčila njihova stručnost i neovisnost.
3. Države članice osiguravaju uvođenje odgovarajućih zaštitnih mjera, osobito u unutarnjoj strukturi tijela za jednakost, kako bi se zajamčilo neovisno izvršavanje njihovih nadležnosti, prije svega kad je za izvršavanje nekih nadležnosti potrebna nepristranost, a druge su usmjerene na potporu žrtvama.
4. Države članice osiguravaju uvođenje odgovarajućih zaštitnih mjera u unutarnjoj strukturi tijela s više mandata kako bi se zajamčilo autonomno izvršavanje mandata za jednakost.

Članak 4.

Resursi

1. Države članice osiguravaju da svako tijelo za jednakost ima ljudske, tehničke i financijske resurse potrebne za obavljanje svih njegovih zadaća i za djelotvorno izvršavanje svih njegovih nadležnosti, na svim osnovama i u svim područjima obuhvaćenima direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU, među ostalim u slučaju povećanja nadležnosti, broja pritužbi, sudskih troškova i upotrebe automatiziranih sustava.
2. Ako su tijela za jednakost dio tijela s nekoliko mandata, stavak 1. primjenjuje se posebno na mandat za jednakost te na njegovo pomoćno osoblje i sustave.

Članak 5.

Sprečavanje, promicanje i informiranje

Države članice:

- (a) donose strategiju za informiranje opće javnosti na cijelom državnom području, s posebnim naglaskom na pojedince i skupine kojima prijeti diskriminacija, o pravima iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU te o postojanju tijela za jednakost i njihovih usluga;
- (b) osiguravaju da tijela za jednakost sudjeluju u sprečavanju diskriminacije i promicanju jednakog postupanja te donose strategiju kojom se utvrđuje način na koji će sudjelovati u javnom dijalogu, komunicirati s pojedincima i skupinama kojima prijeti diskriminacija, osigurati osposobljavanje i smjernice

te promicati obveze u pogledu jednakosti, uključivanje jednakosti u sve politike i pozitivno djelovanje među javnim i privatnim subjektima.

Države članice i tijela za jednakost pritom uzimaju u obzir najprikladnije komunikacijske alate i formate za svaku ciljnu skupinu. Posebno su usmjereni na skupine u nepovoljnom položaju kojima pristup informacijama može biti otežan, primjerice zbog njihova ekonomskog statusa, dobi, invaliditeta, pismenosti, državljanstva, boravišnog statusa ili pomanjkanja pristupa internetskim alatima.

Članak 6.

Pomoć žrtvama

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu pružiti pomoć žrtvama kako je utvrđeno u stavcima od 2. do 4.
2. Tijela za jednakost mogu primati pritužbe na diskriminaciju usmeno, u pisanom obliku i putem interneta.
3. Tijela za jednakost pomažu žrtvama, u početku tako što ih informiraju o pravnom okviru, uključujući savjete koji su usmjereni na njihovu konkretnu situaciju, o uslugama koje nude i povezanim postupovnim aspektima te o dostupnim pravnim lijekovima, među ostalim i o mogućnosti pokretanja sudskog postupka.

Tijela za jednakost usto informiraju žrtve o primjenjivim pravilima o povjerljivosti, zaštiti osobnih podataka i mogućnostima dobivanja psihološke ili druge vrste odgovarajuće potpore od drugih tijela ili organizacija.

4. Tijela za jednakost izdaju preliminarnu ocjenu pritužbe na temelju informacija koje su dobrovoljno dostavile uključene stranke. Države članice utvrđuju točne načine na koje će tijelo za jednakost izdati takvu preliminarnu ocjenu.

Tijela za jednakost obavješćuju podnositelje pritužbi o svojoj preliminarnoj ocjeni i o tome hoće li zaključiti njihovu pritužbu odnosno postoje li razlozi za daljnje postupanje, među ostalim putem postupaka utvrđenih u člancima 7., 8. i 9.

Članak 7.

Sporazumno rješavanje sporova

Tijela za jednakost mogu strankama ponuditi mogućnost da zatraže sporazumno rješavanje njihova spora. Taj postupak podliježe suglasnosti stranaka i može ga voditi samo tijelo za jednakost ili drugi postojeći namjenski subjekt, a u tom slučaju tijelo za jednakost može iznositi primjedbe tom subjektu. Sudjelovanje u takvom postupku ne sprečava stranke da ostvare svoje pravo na pristup sudu.

Članak 8.

Mišljenja i odluke

1. Ako na temelju pritužbe ili na vlastitu inicijativu tijela za jednakost smatraju da je možda prekršeno načelo jednakog postupanja iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU, države članice osiguravaju da su ta tijela ovlaštena za dodatno istraživanje predmeta.

2. Države članice osiguravaju okvir koji tijelima za jednakost omogućuje utvrđivanje činjenica.

Konkretno, tim se okvirom tijelima za jednakost daju stvarna prava na pristup informacijama koje su potrebne kako bi se utvrdilo je li došlo do diskriminacije. Njime se predviđaju i odgovarajući mehanizmi za suradnju tijela za jednakost s relevantnim javnim tijelima u tu svrhu.

3. Države članice mogu predvidjeti i da su navodni počinitelj i bilo koja treća strana zakonski obvezni dostaviti sve informacije i dokumente koje zatraže tijela za jednakost.

4. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost u pisanom obliku evidentiraju svoju ocjenu predmeta, uključujući utvrđivanje činjenica i obrazložen zaključak o postojanju diskriminacije. Države članice utvrđuju hoće li se to učiniti putem neobvezujućih mišljenja ili obvezujućih izvršivih odluka.

Prema potrebi, mišljenja i odluke uključuju posebne mjere za ispravljanje svih utvrđenih kršenja i za sprečavanje njihova ponavljanja. Države članice uspostavljaju odgovarajuće mehanizme za praćenje mišljenja, kao što su obveze pružanja povratnih informacija, te za izvršenje odluka.

Tijela za jednakost objavljuju sažetke svojih mišljenja i odluka bez otkrivanja osobnih podataka.

Članak 9.

Sporovi

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost imaju pravo sudjelovati u sudskim postupcima u administrativnim i građanskim stvarima koje se odnose na provedbu načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU u skladu sa stavcima od 2. do 5., ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila o dopuštenosti tužbi.
2. Pravo na sudjelovanje u sudskim postupcima uključuje:
 - (a) pravo tijela za jednakost da djeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja odluke donesene u skladu s člankom 8. stavkom 4.;
 - (b) pravo tijela za jednakost na podnošenje očitovanja sudu u svojstvu *amicus curiae*;
 - (c) pravo tijela za jednakost na pokretanje postupka ili sudjelovanje u postupku u ime jedne ili više žrtava ili kao potpora tim žrtvama; u tom je slučaju potrebno odobrenje žrtava.
3. Države članice osiguravaju da tijelo za jednakost može pokrenuti sudske postupke u svoje ime, osobito kako bi se riješio problem strukturne i sustavne diskriminacije u slučajevima koje je odabralo tijelo za jednakost zbog njihove brojnosti, ozbiljnosti ili potrebe za pravnim pojašnjenjem.
4. Države članice osiguravaju da, osim u slučajevima iz stavka 2. točaka (a) i (b), tijelo za jednakost u sudskim postupcima ne podnosi dokaze koje je pribavilo izvršavanjem ovlasti u skladu s člankom 8. stavkom 3.

5. Države članice osiguravaju da se istrage u skladu s člankom 8. stavcima od 2. do 4. ne pokreću niti nastavljaju dok su u tijeku sudski postupci o istom predmetu.

Članak 10.

Postupovna jamstva

Države članice osiguravaju da su u postupcima iz članaka 6., 7., 8. i 9. propisno zaštićena prava na obranu uključenih fizičkih i pravnih osoba. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost jamče povjerljivost svjedoka i zviždača te, u mjeri u kojoj je to moguće, podnositelja pritužbi.

Odluke iz članka 8. stavka 4. podliježu sudskom preispitivanju u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 11.

Pristup, pristupačnost i razumna prilagodba

1. Države članice jamče pristup uslugama i publikacijama tijela za jednakost na ravnopravnoj osnovi za sve te brinu za to da nema prepreka za podnošenje pritužbi.
2. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost sve svoje usluge besplatno pružaju podnositeljima pritužbi na cijelom svojem državnom području, uključujući ruralna i udaljena područja.
3. Države članice osiguravaju pristupačnost i razumne prilagodbe za osobe s invaliditetom kako bi im se zajamčio jednak pristup svim uslugama i aktivnostima tijela za jednakost, uključujući pomoć žrtvama, rješavanje pritužbi, mehanizme sporazumnog rješavanja sporova, informiranje i publikacije te aktivnosti sprečavanja, promicanja i informiranja.

Članak 12.

Suradnja

Države članice osiguravaju da tijela za jednakost imaju uspostavljene odgovarajuće mehanizme za suradnju, u okviru svojih područja nadležnosti, s drugim tijelima za jednakost u istoj državi članici te s relevantnim javnim i privatnim subjektima, uključujući organizacije civilnog društva, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te u drugim državama članicama, na razini Unije i na međunarodnoj razini.

Članak 13.

Savjetovanje

Države članice uspostavljaju transparentne postupke kako bi osigurale da se vlada i druge javne institucije pravodobno savjetuju s tijelima za jednakost o zakonodavstvu, politikama, postupku, programima i praksama povezanim s pravima i obvezama koji proizlaze iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

Osiguravaju da tijela za jednakost imaju pravo davati preporuke o tim pitanjima, objavljivati ih i tražiti povratne informacije od predmetnih tijela.

Članak 14.

Prikupljanje podataka i pristup podacima o jednakosti

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost prikupljaju podatke o svojim aktivnostima radi izrade izvješća iz članka 15. točaka (b) i (c).
2. Prikupljeni podaci raščlanjuju se prema osnovama i područjima obuhvaćenima direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU te u skladu s pokazateljima iz članka 16. Prikupljeni osobni podaci se anonimiziraju, a ako to nije moguće, pseudonimiziraju.
3. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost imaju pristup statističkim podacima o pravima i obvezama iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU koje prikupljaju javni i privatni subjekti, uključujući javna tijela, sindikate, poduzeća i organizacije civilnog društva, ako smatraju da su takvi statistički podaci potrebni za cjelovitu ocjenu situacije povezane s diskriminacijom u državi članici te za sastavljanje izvješća iz članka 15. točke (c).
4. Države članice dopuštaju tijelima za jednakost da javnim i privatnim subjektima, uključujući javna tijela, sindikate, poduzeća i organizacije civilnog društva, daju preporuke o tome koji će se podaci prikupljati u vezi s pravima i obvezama koji proizlaze iz direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Države članice tijelima za jednakost omogućuju i da imaju koordinacijsku ulogu u prikupljanju podataka o jednakosti.
5. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu provoditi neovisna istraživanja o diskriminaciji.

Članak 15.

Izvješća i strateško planiranje

Države članice osiguravaju da tijela za jednakost:

- (a) donose višegodišnji program u kojem se utvrđuju njihovi prioriteti i buduće aktivnosti, uključujući strategiju iz članka 5. točke (b);
- (b) izrađuju i stavljaju na raspolaganje javnosti godišnje izvješće o radu, uključujući svoj godišnji proračun, osoblje i financijsko izvještavanje;
- (c) najmanje svake četiri godine objavljuju izvješće s preporukama o jednakom postupanju i diskriminaciji, uključujući moguća strukturna pitanja, u svojoj državi članici.

Članak 16.

Praćenje

1. Komisija provedbenim aktom utvrđuje popis zajedničkih pokazatelja za mjerenje praktičnih učinaka ove Direktive. Pri pripremi pokazatelja Komisija može zatražiti savjet Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog instituta za ravnopravnost spolova. Ti pokazatelji obuhvaćaju resurse, neovisno funkcioniranje, aktivnosti i djelotvornost tijela za jednakost, kao i promjene u njihovu mandatu, ovlastima ili strukturi, čime se osiguravaju usporedivost, objektivnost i pouzdanost podataka prikupljenih na nacionalnoj razini.

2. Do [*pet godina nakon datuma prenošenja*] i svakih pet godina nakon toga države članice dostavljaju Komisiji sve relevantne informacije o primjeni ove Direktive, uključujući podatke o njezinim praktičnim učincima prikupljene na temelju pokazatelja iz stavka 1. ovog članka, a posebno uzimajući u obzir izvješća koja su sastavila tijela za jednakost u skladu s člankom 14. točkama (b) i (c).
3. Komisija sastavlja izvješće o primjeni i praktičnim učincima ove Direktive na temelju informacija iz stavka 2. i dodatnih relevantnih podataka prikupljenih na nacionalnoj razini i razini Unije, konkretno, od dionika, Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog instituta za ravnopravnost spolova.

Članak 17.

Minimalni zahtjevi

1. Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe koje su povoljnije od minimalnih zahtjeva utvrđenih u ovoj Direktivi.
2. Provedba ove Direktive ne smije ni u kojim okolnostima činiti osnovu za smanjenje razine zaštite od diskriminacije koju države članice već pružaju u pitanjima na koja se odnosi ova Direktiva.

Članak 18.

Obrada osobnih podataka

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu prikupljati osobne podatke samo ako je to potrebno za izvršavanje zadaće u skladu s ovom Direktivom.
2. Države članice osiguravaju da se pri obradi posebnih kategorija osobnih podataka, odnosno podataka o rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu ili seksualnoj orijentaciji, koju provode tijela za jednakost, osiguravaju primjerene i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika.

Članak 19.

Članak 20. Direktive 2006/54/EZ i članak 11. Direktive 2010/41/EU brišu se.

Upućivanja na tijela za promicanje jednakog postupanja iz tih članaka smatraju se upućivanjima na tijela za jednakost iz članka 2. ove Direktive.

Članak 20.

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije u roku od [18 mjeseci]. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.
Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.
2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 21.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 19. primjenjuje se od [datum iz članka 20. stavka 1.].

Članak 22.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednica*

*Za Vijeće
Predsjednik*